

BYTY PRE 190-TISÍC OBYVATEĽOV, CIRKUS AJ METRO. AKO SI PRED POLSTOROČÍM PREDSTAVOVALI PETRŽALKU?

STR. 6-7

Čerstvo dokončená výstavba na Medvedovej ulici. | Foto: Ľubo Stacho

EDITORIÁL: OD BETÓNOVEJ DŽUNGLE PO ZELENÉ SÍDLISKO

Naše sídlisko už 2. apríla oslaví 50 rokov. Práve v tento deň v roku 1973 komunistickí hodnostári poklepali základný kameň Petržalky na Námestí hraničiarov. Na mieste najväčšej slovenskej dediny medzivojnového obdobia postupne vyrástla štvrt' so 40-tisíc bytmi pre 120-tisíc obyvateľov.

Do urbanistickej súťaže o tom, ako by mala Petržalka vyzerať, sa ešte v roku 1966 prihlásilo 84 návrhov z 19 krajín. Porota však prvé miesto neudelila, výsledný projekt mal byť syntézou piatich "bronзовých" návrhov. Lenže, prišiel rok 1968

a s ním aj sovietske tanky. Vízie lepších zajtrajškov sa pominuli a Petržalka svoje narodenie, detstvo i pubertu prežila v normalizácii. Prvé dekády nášho sídliska sa niesli v nekonečnom spektre odtieňov sivej s dominanciou betónových panelov, asfaltových ciest, rávnikov bez stromov a Petržalke prischla prezývka betónová džungľa.

Totalita s ostatným drôtom železnej opony však nakoniec padla, a hoci s nástupom neduhov 90. rokov počas bolestivej transformácie v rodiacej sa demokracii prezývka betónová džungľa získala ďalší neslávny význam, napokon sa to podarilo. Naša Petržalka je zelená a stala sa dobrým miestom pre život. Priopomeňme si dôležitú časť našich dejín i to, ako sa naše sídlisko dostalo až sem. | str. 6 - 10

Ján Hrčka,
starosta Petržalky

PETRŽALSKÍ ÚRADNÍCI MEDZI NAMI

Miestna knižnica Petržalka sa už štyridsať rokov stará o duchovnú potrebu obyvateľov. Kto má hlavné slovo pri nákupe kníh a ktorý titul je najpožičiavanejší? | STR. 4 - 5

HARMONOGRAM ČISTENIA PARKOVÍSK

V Petržalke sa začína pravidelná údržba parkovacích plôch. Pozrite sa, kedy príde na rad úprava parkoviska na vašej ulici. | STR. 11 - 14

VYŠŠIE POPLATKY ZA MATERSKÉ ŠKOLY KOMPENZUJÚ ZĽAVY

Zdražovanie, inflácia i vládne opatrenia nútia samosprávy hľadať nepopulárne riešenia. Príkladom je zvyšovanie poplatkov v škôlkach. Od 1. apríla čaká aj Petržalku. | STR. 15

NOVINY NAŠA PETRŽALKA NÁJDETE AJ
NA INTERNETE. NASKENUJTE QR KÓD
A ČÍTAJTE ONLINE

ZÁKLADNÁ ŠKOLA DUDOVA SI BUDE OD LETA VYRÁBAŤ ELEKTRINU SAMA. ZO SLNKA

V Petržalke sa učíme šetriť energiami už od základnej školy. Či lepšie – na základnej škole. Najžiarivejším, a pritom energeticky nenáročným príkladom je v tomto smere **Základná škola Dudova**, ktorá by si už o pár mesiacov mala vyrábať elektrinu sama. A to rovno zo zdroja najekologickejšieho – zo slnka.

ZŠ Dudova je jednou z dvanásť slovenských škôl, ktoré uspeli v projekte Nadácie ZSE na získanie fotovoltaikej strechy. „O fotovoltaike už dávnejšie, no bolo to pre nás finančne nedostupné. Na tento projekt nás upozornil náš školník, Adam Majerský, ktorý ho našiel na internete,“ približuje riaditeľka ZŠ Dudova **Hana Závodná**. „Hneď sme vedeli, že do toho pôjdeme a skúsime šťastie. A mali sme ho!“

VŠETRENÍ ENERGIAMI SÚ TOPKA

Šetrenie energiami nie je pre školu žiadnou novinkou. T tejto téme venovali veľkú pozornosť už pred energetickou krízou a vedú k tomu aj žiaci. „Ako jedna z mála škôl máme novú elektroinštaláciu. Už v roku 2014 sme si znížili veľkosť hlavného ističa, čím sme znížili kapacitu siete a zároveň znížili mesačné náklady o viac ako 100

Základná škola Dudova ako jedna z dvanásť slovenských škôl uspela v projekte ZSE Slnčné strechy. | FOTO: Ivana Vrabľová

Vďaka fotovoltaičným panelom na svojej streche môže škola ušetriť tisíce eur ročne. FOTO: Freepik.com

eur mesačne. Aktívne znižujeme spotrebu elektrickej energie, používame spotrebiče s najvyššou energetickou účinnosťou, na vchodoch máme nainštalované LED svietidlá so senzorom pohybu, na všetkých chodbách máme vymenené žiarivkové lineárne trubice za LED, taktiež postupne vymieňame žiarivky v triedach,“ vypočítava opatrenia riaditeľka.

Na škole je vymenených približne 50 percent svietidiel za LED, vďaka čomu za rok ušetrí 3600kW. Premenené na financie: „Pri aktuálnej cene elektrickej energie to robí 2213 eur ročne, ktoré môžeme využiť inak,“ prezrádza Závodná a dodáva, že postupne budú pokračovať s výmenou osvetlenia a inštaláciou pohybových senzorov na celej škole.

PRÁCE NEOHROZIA CHOD ŠKOLY

Nadácia ZSE škole v rámci projektu zabezpečí projektovú dokumentáciu, kompletné dodanie a inštaláciu fotovoltaičného zariadenia, vrátane pripojenia do systému. Škola musí zabezpečiť len vypracovanie statického posudku a ohlášku na stavebnom úrade.

„Projekt sa v podstate začal realizovať už podpisom zmluvy. Teraz trpezlivo čakáme na projektovú dokumentáciu a budú nasledovať ďalšie kroky,“ vysvetľuje

Závodná. „Nebude to zo dňa na deň, ale rátam, že koncom leta budeme už využívať fotovoltiku a slnečné jesenné dni nás budú briať nielen na duši, ale aj v peňaženke,“ verí riaditeľka.

Práce na inštalácii fotovoltiky by chod školy ovplyvniť nemali. „Budú realizované na streche školy a privezenie všetkého materiálu bude len rozptylenie pre žiakov a okoloidúcich. Zároveň to bude ďalšia príležitosť vysvetliť aj žiakom, čo sa u nás deje,“ hovorí Závodná.

PREBYTOČNÚ ENERGIU ODKÚPI ZSE

Presnú úsporu zatiaľ škola vyčíslenu nemá; napokon, jej výška bude závisieť do istej miery aj od počtu slnečných dní. „Tých je v našom meste, myslím, dosť. Predbežne počítame s úsporou viac ako 9 000 eur ročne. Ďalším benefitom bude, že nespotrebovanú vyrobenú elektrickú energiu od nás ZSE odkúpi. To sme predtým nevedeli a je to super bonus. Lebo v lete, keď sú prázdniny, nemáme takú spotrebu, a škola by určite nevyužila všetku vyrobenú elektrinu,“ prezrádza Závodná, podľa ktorej má projekt aj ďalší, nemenej dôležitý efekt – úsporu emisií CO₂. „U nás bude predbežne predstavovať 2 tony, čo sa dá porovnať k výsadbe 100 stromov. Čo je, myslím, užasné.“

Peniaze, ktoré škola ušetrí, chce riaditeľka smerovať na „zlepšenie podmienok na vzdelávanie našich detí, zlepšovanie pracovných podmienok našich zamestnancov a v neposlednom rade sa budeme venovať ochrane životného prostredia.“

Základná škola Dudova chce v zelených riešeniach pokračovať aj naďalej. Nápadov má viacero, medzi najzaujímavejšie patrí vybudovanie zelenej strechy či vodozadržné opatrenia.

Martina Štefániková

OPÄŤ HL'ADÁME OSOBNOSTI PETRŽALKY. NOMINUJTE A VYHRAJTE VSTUPENKU NA GALAVEČER

Návrhy na titul Osobnosť Petržalky je možné podať osobne, poštou alebo cez online formulár **do 30. apríla 2023 (vrátane) v piatich hlavných kategóriách.**

Oceňovanie osobností Petržalky organizuje samospráva spolu s Kultúrnymi zariadeniami Petržalky od roku 1998. Od vzniku ankety získalo tento titul **takmer 140 Petržalčanov**, ktorí významne prispeli k rozvoju mestskej časti v rôznych oblastiach, napríklad herec Ladislav Chudík, básnik Daniel Hevier, či majstri sveta vo vodnom slalome bratia Hochschornerovci. In memoriam získali ocenenie líder skupiny Lojzo Marián Kochanský (2006) a vlni bývalý starosta Petržalky Milan Ftáčnik.

"Som hrdá na to, že aj po 25 rokoch sa stále nájdu inšpiratívne osobnosti s chuťou posúvať Petržalku vpred. Mnohí sa skrómne k svojim zásluhám nepriznávajú, preto budem rada, ak nám o nich dajú vedieť obyvatelia,"

vyzýva verejnosť k nominovaniu v ankete prvá petržalská vicestastka **Iveta Jančoková**.

PÄŤ HLAVNÝCH KATEGÓRIÍ

Verejnosť môže nominovať jednotlivca aj kolektív, a to v piatich kategóriách:

- kultúra a rozvoj spoločenského života,
- sociálna práca a ochrana života a zdravia,
- šport a rozvoj aktívneho životného štýlu,
- vzdelávanie a rozvoj kritického myslenia,
- životné prostredie a ochrana prírody.

Jeden človek môže poslať aj viacero nominácií (každá musí byť na osobitnom formulári), pričom treba myslieť na to, že **nominovaní musia s nomináciou súhlasiť**.

V prípade ocenenia In memoriam dáva súhlas s nomináciou najbližší žijúci príbuzný a o ocenení vo finále rozhoduje starosta.

Návrhy verejnosti posúdia odborné komisie – za každú kategó-

riu môže byť ocenená iba jedna osobnosť, resp. skupina osobností.

CENA VEREJNOSTI

V roku 2022 bola do ocenení premiérovzo zaradená kategória **Cena verejnosti**, jej prvým laureátom sa stal dlhoročný riaditeľ ZŠ Tupolevova **Miroslav Cisár**.

Výber nominantov na cenu verejnosti je na odbornej komisii. Tá okrem víťaza každej kategórie vyberie tajným hlasovaním aj troch favoritov, ktorých posunie do verejného online hlasovania. Verejnosť môže následne rozhodnúť o tom, komu dá svoj hlas.

Cenu verejnosti – udeľuje sa jedna za všetky kategórie – získava nominovaný s najvyšším počtom hlasov. Verejné hlasovanie bude prebiehať **od 15. júna do 31. júla 2023**.

NOMINÁCIE ONLINE AJ OSOBNÉ

Návrhy na ocenenia môžete podávať **od 1. marca do 30. apríla 2023 (vrátane)**, cez stránku **OSOB-NOST.PETRZALKA.SK**, kde

OSOBNOSŤ PETRŽALKY 2023

KATEGÓRIE:

KULTÚRA A ROZVOJ
SPOLOČENSKÉHO ŽIVOTA

SOCIÁLNA PRÁCA
A OCHRANA ŽIVOTA
A ZDRAVIA

ŠPORT A ROZVOJ
AKTÍVNEHO ŽIVOTNÉHO
ŠTÝLU

VZDELÁVANIE A ROZVOJ
KRITICKÉHO MYSLENIA

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
A OCHRANA PRÍRODY

nájdete všetky potrebné informácie i tlačivá.

Nominácie je možné podať aj poštou alebo osobne cez podateľňu Miestneho úradu Petržalka na Kutlíkovej ulici. K návrhu treba priložiť súhlas so spracovaním osobných údajov a čestné vyhlásenie, že **nominovaný s nomináciou súhlasí**.

Slávnostné odovzdávanie cien sa uskutoční **22. septembra 2023 v Dome kultúry Zrkadlový háj**.

Zúčastniť sa ho môžete aj vy. Stačí, ak nám pošlete nomináciu, alebo zahlasujete v kategórii Cena verejnosti a môžete vyhrať jednu z 10 vstupeniek na slávnostný ceremoniál.

Martina Štefániková

50 ROKOV SÍDLIŠKA PETRŽALKA

2. APRÍL | 16:00

NÁMESTIE HRANIČIAROV

Vráťte sa s nami do dob (ne)dávno minulých a pripomeňte si polstoročie metamorfóz najväčšieho sídliska na Slovensku. Miesta, kde to žije už 50 rokov.

**PRÍHOVOR STAROSTU JÁNA HRČKU | KVARTETO KONZERVATÓRIA
TOLSTÉHO | VÝSTAVA FOTOGRAFIÍ Z VÝSTAVBY PETRŽALKY | VÝSTAVA
NOVODOBÁ PETRŽALKA**

50
PETRŽALKA
1973 - 2023

KZD
KUTLÍKOVÁ ZDRAVOTNICA

KNIŽNICA
PETRŽALKA

Miesto, kde to žije už 50 rokov
PETRZALKA.SK/50KA

PETRŽALSKÍ ÚRADNÍCI MEDZI NAMI:

SPRIEVODCOVIA KNIŽNOU DŽUNGLOU

Marec je Mesiac knihy a knihy v Petržalke milujeme. O to, aby sa duševná potrava dostala k čo najväčšiemu počtu obyvateľov zeleného sídliska, sa stará deväť pobočiek a tridsiatka zamestnancov Miestnej knižnice Petržalka.

Na úvod zopár čísel. Pod názvom Miestna knižnica Petržalka funguje táto inštitúcia od 20. júna 1986. Ani predtým však petržalskí milovníci literatúry nestrádali. Od augusta 1965 – vtedy ešte v starej, nesúdliskovej Petržalke – sa o zabezpečenie pravidelného prísunu čerstvej literatúry starali viaceré pobočky tzv. Obvodnej knižnice Bratislava 5. Mimochodom, sila zvyku zapracovala a viaceré pobočky ostali fungovať na rovnakom mieste – ibaže v panelákoch.

Vďaka kvalitným službám, rozsiahlemu a pestrému knižnému fondu je dnes v petržalskej knižnici registrovaných takmer 8 900 čitateľov, mnohí ďalší si sem chodia požičať knihy, ktoré inde v Bratislave nenájdu. „Počas koronakrízy počet čitateľov mierne klesol, ale už sme späť a verím, že budú ešte pribúdať,“ hovorí riaditeľka petržalskej knižnice **Katarína Bergerová**.

HITOM SÚ KNIHY O POTRAVINOVEJ INTOLERANCI

V súčasnosti odpočíva v policiách jednotlivých pobočiek okolo 220-tisíc kníh. Za formovaním a obcerstvením knižného fondu stojí mravčia práca Útvary knižnično-informačných fondov. Sídli v budove na Kutlíkovej, odkiaľ nakupuje a rozdeľuje knihy všetkým pobočkám.

Relatívne malá miestnosť je zhmotneným snom každého knihomoľa. Je presiaknutá vôňou nových kníh, ktoré sú v „štósoch“ všade naokolo. **Anna Homolová, Veronika Pavelková** a **Ľudmila Berecová** musia každú zaregistro-

Tím petržalskej knižnice (horný rad zľava): Ľudmila Berecová, Veronika Pavelková, Miriama Šturdíková, Helena Kraupová, Iveta Žabková, Michaela Chandogová, Zuzana Havierová, Magdaléna Grigarová, Viktória Sprušanská, Anita Fondrková, Gyöngyi Muchová, Tatiana Balcová. Dolný rad zľava: Andrej Blaas, Juraj Homola, Rebeka Ósziová, Katarína Bergerová, Zsuzsanna Mits Horváth, Viera Némethová, Martina Mihelová, František Mits, Slávka Koleničová, Mikuláš Baňák. | FOTO: Ivana Vrabľová

vať do elektronického katalógu, ktorý vraj, čo sa spracovania týka, patrí k najlepším na Slovensku. „Pri zadávaní do katalógu sa snažíme uviesť čo najviac hesiel, aby bolo potom hľadanie titulu čo najjednoduchšie,“ vysvetľuje Pavelková.

Samozrejme, ešte predtým knihy treba objednať. Aj to sa deje tu, pravdaže, neobjednáva sa podľa toho, čo by si chceli prečítať pracovníčky. Rozhoduje o tom Akvizičná komisia, ktorú vedie Anna Homolová, vedúca útvaru knižnično-informačných fondov. Členovia komisie zbierajú podnety od čitateľov – osobne aj prostredníctvom webovej stránky knižnice – a zároveň, sledujú novinky vo vydavateľstvách. A čo je momentálne v kurze? Okrem beletrie napríklad knihy pre deti o prírode, aj literatúra o potravinovej intolerancii.

Tvorba knižného fondu však podlieha aj zákonu, ktorý určuje, že v každej pobočke musíte nájsť isté percento zo všetkých žánrov. Nestane sa teda, že na žiadosť členov niektorú ovládnu ženské romány a inú trebárs zdravá výživa. Hoci... „Máme pobočky, kde prevláda záujem o istý žáner,“ prezrádza Pavelková. „Napríklad na Haanovej sú to dlhodobo vojenské romány a dobrodružné príbehy, na Lúkach a Lietavskej zasa čitatelia milujú sci-fi.“ Prečo to tak je, v knižnici netušia.

KLASIKOV NEVYRAĐUJEME!

Ročne vychádza na Slovensku približne desať tisíc titulov, do petržalskej knižnice sa z nich do-

stane zhruba tretina. Keďže nie je naťahovacia – a opäť to ukladá aj zákon – knihy treba aj vyradovať. „Podľa zákona musíme každých päť rokov vyradiť časť fondu, okolo 10 – 12 percent, a skontrolovať, v akom je stave. Niekedy je naozaj ťažké určiť, čo vyradiť, no najčastejšie sú to veľmi poškodené knihy a potom tie, ktoré si už desať rokov nikto nepožičiaval,“ hovorí Pavelková.

Na niektorých pobočkách však nechávajú aj staršie a menej požičiavané tituly. Keby náhodou... „A potom je tu klasika, ktorá sa skrátka nevyraduje. Povinné čítanie, antická filozofia či literárni veľikáni. Dobšinského, Petišku, Tatarku jednoducho vyradiť nemôžete!“ vraví Berecová.

Zoznam kníh na vyradenie musia posielat' aj do Slovenskej národnej knižnice v Martine a do bratislavskej Univerzitnej knižnice.

„Viackrát sa stalo, že si k nám prišli vybrať tituly, ktoré dokonca ani oni nemali vo fonde,“ prezrádza Pavlová.

Zvyšnú vyradenú literatúru ponúka petržalská knižnica na burzách počas Dní Petržalky, alebo aj zadarmo pred miestnym úradom v rámci Knižného kolotoča.

PRIBUDNE AJ HUDOBNE ŠTÚDIO

Ako sme už spomenuli, Miestna knižnica Petržalka má deväť pobočiek. Štyri pre deti a dospelých, tri len pre dospelých a jednu pre deti. Deväť pobočiek, na Vavilovovej 26, je špecializovanou knižnicou odbornej a cudzojazyčnej literatúry. Už niekoľko mesiacov prechádza veľkou rekonštrukciou, ktorá by mohla byť ukončená tento rok v júni. Novou súčasťou bude po obnove hudobné štúdio, kde môžu čitatelia audiodokumenty počúvať. „K dispozícii máme viac ako päťtisíc audiodokumentov, ďalšie sa chystáme dokúpiť. V ponuke bude aj literatúra o hudbe či notový materiál,“ hovorí riaditeľka.

Na rozdiel od minulosti, platne, cédečka či dokonca originálne kazety si budete môcť vypočuť len priamo na mieste, nepožičajú vám ich, no podľa Bergerovej je takéto oddelenie v modernej knižnici európskeho štandardu nevyhnutnosťou. Štúdio by mohli využívať aj školy, napríklad na rozšírenie hudobnej náuky.

KRADNÚ SA KNIHY?

Ročne zrealizujú v petržalskej knižnici viac ako 321-tisíc výpožičiek a ich počet stále stúpa. Podľa Bergerovej je dôvodom aj zdražovanie kníh. „Kniha, ktorá stála vlni deväť eur, dnes stojí aj sedemnásť a mnoho ľudí si to už nemôže dovoliť,“ hovorí. Čoraz častejšie je však aj trend, že ľudia nepotrebujú knihy vlastniť a stačí im požičať si ich v knižnici na jedno prečítanie. Žeby sa však knihy v dôsledku zdražovania kradli, to sa nedeje. A keď už predsa, nejde o nové, ale, paradoxne, o staršie tituly. „Kradnú

sa knihy, ktoré idú na burzách za slušné peniaze,“ prekvapuje Viera Némethová z Útvaru knižnično-informačných služieb a metodiky.

„Sú to najmä prvé vydania v českom alebo slovenskom preklade.“

Apropo, viete, ktoré knihy sú v petržalskej knižnici najpožičiavanejšie? Podľa štatistik na celej čiare vyhráva Dominik Dán. „Za ostatných pätnásť rokov sa prvá kniha z jeho série, Popol všetkých zarovná, požičala celkom 1 472-krát,“ upresňuje Némethová. V literatúre pre deti vedú Ezopove bájky, ktoré si už vypožičalo 1972 čitateľov.

AKO SI ZÍSKAŤ STREDOŠKOLÁKOV

Petržalská knižnica, to nie sú len knihy, ale aj desiatky pravidelných i jednorazových podujatí, ktoré zamestnanci pripravujú každý rok. Prednášky, besedy, kurzy, výstavy – zaujímavé expozície pripravujú aj teraz, pri príležitosti 50. výročia začiatku budovania sídliska Petržalka – knižné kluby, ale napríklad aj lekcie tvorivého písania. Nedávno na Turnianskej 10 otvorili klub ATMP – Aj ty môžeš písať. Vedie ho Marek Vaňous, viacnásobný finalista literárnej súťaže Martinus Cena fantázie. Spolupracujú aj s Domovom sociálnych služieb Most, špeciálne biblioterapeutické stretnutia vedie Viera Némethová.

Sympatické je, že v petržalskej knižnici nerezignovali ani na prácu so stredoškolskými, ktorí podľa knižničných štatistik tvoria v tejto mestskej časti d'aleko najmenšie percento čitateľskej základne. „Robili sme a robíme pre nich špeciálne podujatia – napríklad Rómeo a Júlia dnes, Od balady po thriller alebo Nebojte sa povinného čítania. Máme vyskúšané, že literatúru im treba len správne podať, ukázať im, že všetky tie príbehy, ktoré dnes obdivujú, sú len odvarom osvedčenej klasiky. Videla som, že to vedľa oceniť,“ hovorí Némethová.

„Máme aj službu Zožnáme sa s knižnicou. Je určená pre prvákov, stredoškolákov, prezentujeme im možnosti, ktoré im knižnica ponúka: od vypožičania literatúry cez to, že si tu môžu sadnúť so svojím notebookom,

V deviatich pobočkách petržalskej knižnice si môžu čitatelia vybrať z 220-tisíc titulov. Foto: Ivana Vrablová

Knižnica pravidelne vyraduje z fondu časť kníh, aby urobila miesto pre nové tituly. Vyradené diela ponúka za „drobné“ na burzách mestskej časti, alebo zadarmo v Knižnom kolotoči. Foto: Matúš Bednarič

pripojiť sa na wi-fi a pracovať,“ dopĺňa Bergerová.

BUBENÍK AJ MARATÓNSKA BEŽKYŇA

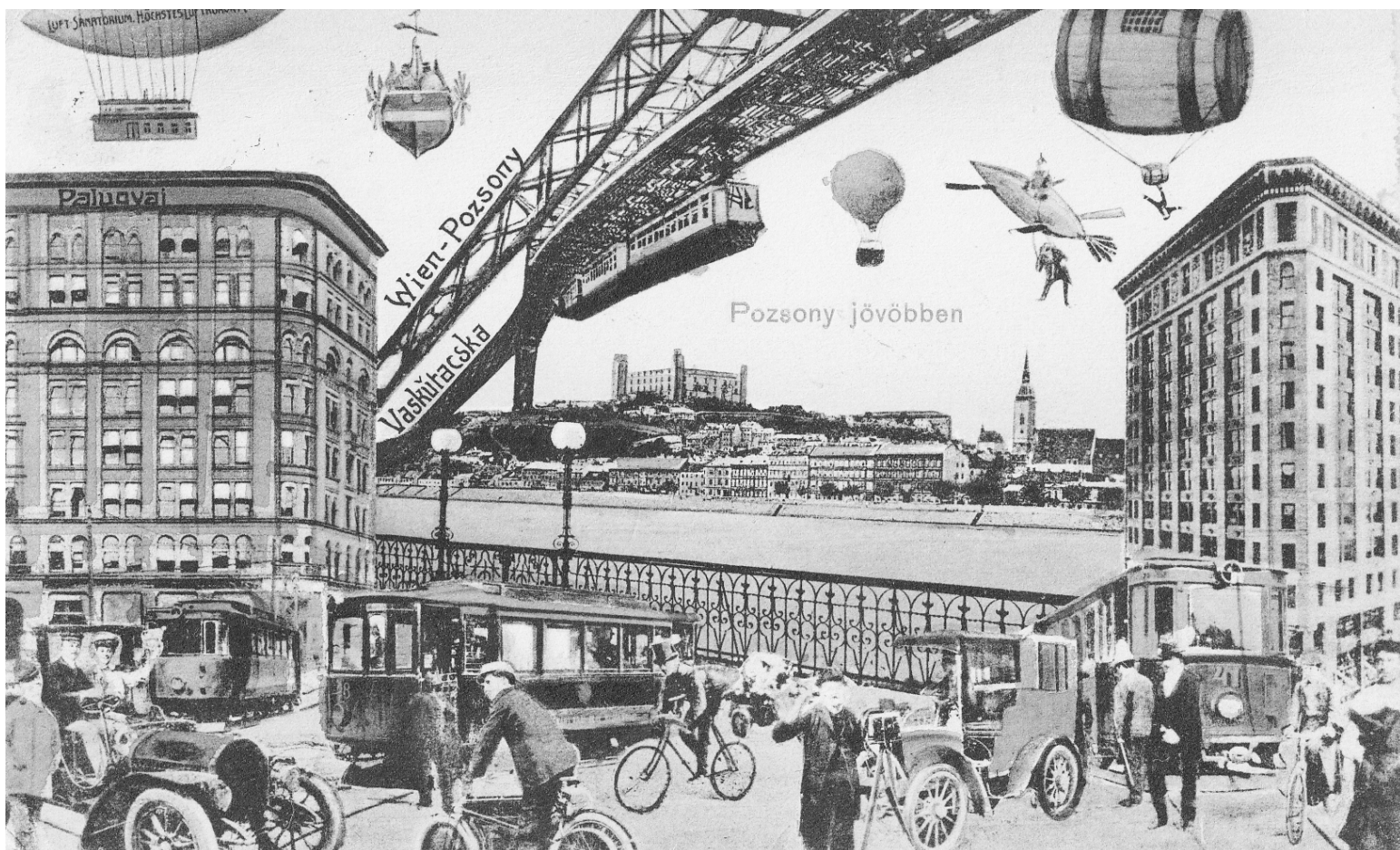
Ak chcete robiť s knihami, musíte ich milovať. A isto nielen preto, že toto zamestnanie nepatrí medzi najlepšie platené. „Aj preto vysťudovaní knihovníci už dnes väčšinou v knižniciach nerobia. Našťastie, Centrum vedecko-technických informácií, ktoré funguje pod Ministerstvom školstva SR, organizuje špecializované polročné knižnícké kurzy, na konci ktorých

získajú absolventi certifikát a stávajú sa kvalifikovanými knihovníkmi,“ vysvetľuje Bergerová, ktorá oceňuje aj to, že sú mladí a majú skvelé nápady.

A aj keď, našťastie, v práci nezažívajú také život ohrozujúce dobrodružstvá ako knihovník Flynn Carsen, mnohí z nich sa vo voľnom čase venujú skutočne vzrušujúcim záľubám. Napríklad Andrej Blaas, vedúci pobočky na Vavilovovej 26, je bubeník, vedúca pobočky na Haanovej, Slávka Koleničová, napísala štyri romány pre ženy (všetky sú už beznádejne vypredané). No a Magdaléna Grigarová, z pobočky na Turnianskej 10 zas pred pár dňami zabehla v Paríži svoj prvý polmaratón.

Martina Štefániková

DIVOKÉ PREDSTAVY PRED VÝSTAVBOU: SÍDLISKO PRE 190-TISÍC OBYVATEĽOV, CIRKUS AJ METRO

Petržalka budúcnosti ako si ju predstavoval vydavateľ pohľadníc v 20. rokoch 20. storočia. FOTO: OZ Bratislavské rožky

Začiatkom 70. rokov 20. storočia predstavoval projekt Petržalky fenomén i záhadu. Už v tom čase sa počítalo s najväčšou výstavbou sídliska na Slovensku, ktorá mala byť vo svojej komplexnosti uzavretá do niekoľkých rokov. „Biele plátno“, či skôr zelené pláne vtedajšej Petržalky poskytovali priestor pre najdivokejšie predstavy, ako to dosvedčujú aj dobové periodiká.

„Najväčšie bratislavské sídlisko — Petržalka stalo sa už neodmysliteľnou súčasťou pulzujúceho života nášho blavného mesta. Z kedysi primestskej obce, učepenej v krásnej scenérii petržalských lesov, vyrástlo na pravom brehu Dunaja moderné sídlisko s neutíchajúcou výstavbou, primeranou občianskou vybavenosťou i sociálnou starostlivosťou,

ktoré získalo prívlastok mesto mladých. Nečudo. Bývanie tu našli tisíce mladých rodín a na ďalších obyvateľov Petržalka ešte len čaká.“ Citát z časopisu Bratislava z roku 1986, ktorý vydával Národný výbor hlavného mesta SSR, by sa síce dal pokojne aplikovať aj na dnešok, ale nie všetko, čo sa vtedy napísalo, sa aj zrealizovalo.

V niektorých odhadoch a „predpovediach“ sa architekti, projektanti či iní odborníci na výstavbu trafili, v iných poriadne popustili uzdu fantázií.

KOLKO BUDE PETRŽALČANOV?

V novinových článkoch spred začiatku výstavby sídliska sa oslovení odborníci zhodovali, že Petržalka bude sídlom pre obrovské množstvo obyvateľov, hoci ich odhady sa líšili. V roku 1974 sa napríklad počítalo so 140-tisícami; v roku 1988, kedy sa plánovalo

ukončenie výstavby, mal počet Petržalčanov narásť až na 190-tisíc. Technické noviny z roku 1977 uvádzajú konkrétne číslo 145 059 obyvateľov, v časopise Bratislava z roku 1986, kedy už výstavba častí Hájov a Dvorov výrazne pokročila a malo pribudnúť ďalších vyše 10-tisíc bytov v južnej časti (Lúky), sa počítalo s viac ako 170-tisíc obyvateľmi.

Ani jedna z predpovedí sa nenaplnila. Kým v roku 1980 v Petržalke žilo len 48 755 obyvateľov, v roku 1991 ich počet vzrástol na 128 251. Podľa ostatného sčítania obyvateľov v roku 2021 má Petržalka, najľudnatejšie sídlisko strednej Európy, 114 000 obyvateľov, aj keď

neoficiálne tu môžu v realite bývať ešte ďalšie desaťtisíce ľudí.

PROBLÉM DISCIPLÍNY

V súvislosti s požiadavkou naplnenia potrieb bývania pre veľké skupiny ľudí za krátky čas výstavba vyvolávala **obavy**. Inžinieri v Technických novinách z roku 1970 upozornili, že aj najmenšia drobnosť by mohla nastavený proces zabrzdiť. „Disciplína je dnes všeobecne slabou stránkou nášho národného hospodárstva a stavebníctva zvlášť. Bez centrálneho riadenia s možnosťou použitia donucovacích prostriedkov (ekonomických; ale aj neekonomických) je podľa názoru autorov štúdia výstavby realizácie v plánovanom čase a postupe nemožná.“ Aké asi tieto donucovacie prostriedky za minulého režimu mali byť, si môžeme len domýšľať.

Inžinier Stanislav Talaš v časopise Bratislava z roku 1986 tvrdí, že „výstavba prirodzene nemôže uspokojiť očakávania vkladané do mesta súčasnosti. Bytové domy sú poznačené obdobím, v ktorom výrazne prevažovali kvantitatívne hľadiská.“ Dnes, pri pohľade na rozpadajúce sa časti stavby mu, bohužiaľ, musíme dať za pravdu.

INFRAŠTRUKTÚRA PRIAM KAPITALISTICKÁ

Podľa Večerníka z roku 2000 „prví obyvatelia boli šťastní, že dostali byty, ale rytrpeli si svoje, veď bývali dlhé roky vlastne na stavenisku. Ľudia sa brodili v blate, nebolo tu obchodu, škôl, ničoho.“ Podľa niektorých periódík z čias na počiatku výstavby sídliska tento tlak vraj dokonca stál aj za mnohými krízami v rodinách i medziľudských vzťahoch.

Autori všetkých článkov sa zhodujú, že za výdatnou výstavbou obydlí výrazne **pokrýval rozvoj infraštruktúry**. Veď Petržalka by sa podľa nich mala stať „mestom v meste“, kde by bolo všetko potrebné na dosah. Večerník z roku 1970 na novom sídlisku predpovedal krytú tržnicu, opravovne mo-

Kontrolná porada na stavenisku v časti Lúky. | FOTO: Kamil Beladič (GIB)

Časť Háje budovali ako prvú, v rokoch 1973–80. Jej dominantou je monumentálna maľba Mier na bytovom dome na Osuského 1 od Jozefa Porubčína. | FOTO: Karol Kleibl

torových vozidiel, autoservisy, garáže, poštový úrad, sauny, masáže, peňažné ústavy, ktoré sú naozaj v Petržalke samozrejmosťou.

Dodnes tu však nenájdete sľubované kožušníctvo, panoramatické kino s 800 sedadlami, amfiteáter pre 15 000 divákov, divadlo so 750 sedadlami, dojčenský ústav či motel. Čerešničkou na torte megalomanských predstáv plánovaného vybavenia budúceho sídliska bol cirkus s **rozlohou 30 000 m² pre 1500 divákov**.

TERASY MALI PRINIEST ŽIVOT

Pre služby mali byť určené priestory terás bytových domov.

Architekti aj pôvodné náčrty potvrdzujú, že do sídliskovej rutiny mali priniesť život. To je dnes pravdou iba čiastočne – mnoho prevádzok sa presťahovalo do vhodnejších priestorov, ďalšie skrachovali, iné prevracovali veľké reťazce. Prístupové rampy a schody sú v dezolátnom stave, ich vlastníctvo je nejasné. A tak momentálne prinášajú viac škody ako zamýšľaného úžitku.

ŠPORTOVISKÁ SÚ REALITOU

Na mladom sídlisku sa myslelo aj na športové vyžitie, ktoré malo zabezpečiť „11 telocviční, 2 kryté haly, ihriská, kryté plavárne, štadióny, lode-

nice, krytý zimný štadión“ (Večerník, 1970). Väčšina predpokladov sa aj naplnila, v súčasnosti sa však najväčšie polemiky vedú práve o osude športových hál. Zatiaľ čo hala na Prokofievovej chátke, vybudovanie ďalšej, na Pankúchovej, sprevádzali komplikácie a petície.

V oblasti sociálnej a zdravotnej starostlivosti sa v roku 1970 počítalo s vybudovaním 3 polikliník (splnené, prirátat' k nim môžeme aj ďalšie zdravotné strediská), len troch lekární a jedného domova dôchodcov. Na druhej strane sa počítalo s 25 verejnými toaletami (dnes fungujú jediné, nedávno zrekonštruované v Sade Janka Kráľa).

V roku 1985 sa začalo s výstavbou nemocnice s poliklinikou, ktorá mala mať po dokončení 1 207 lôžok. Dnes má Univerzitná nemocnica Sv. Cyrila a Metoda vyše 2500 lôžok, a ročne najvyšší počet hospitalizácií na celom Slovensku.

NEDOKONČENÉ METRO

Doprava v Petržalke (a v Bratislave) vyvolávala v radoch odborníkov aj verejnosti v 70. rokoch oprávnené obavy. Potreba jej zlepšenia bola nevyhnutná, k čomu mala prispieť aj výstavba metra či čiastočne nadzemnej rýchlodráhy. Tá sa skutočne aj začala v roku 1988 položením základného kameňa v mieste budúcej stanice Dunaj (išlo o časť trasy B z Petržalky, zo stanice Lúky Juh do stanice Hlavné Nádražie), no už v máji 1990 sa celý proces zastavil a po veľkolepých plánoch ostali len výkopy a depo Janíkov dvor.

História s prítomnosťou sa prelína aj vo výstavbe električkovej trate, ktorá prebieha v súčasnosti, aj v čase tvorby týchto novín, doslova pod našimi oknami. Po päťdesiatich rokoch sa tak Petržalka konečne dočká sľubovanej nadzemnej „rýchlodráhy“.

Ivana Vrabňová

TAKÚ VEĽKOLEPÚ ARCHITEKTONICKÚ SÚŤAŽ SA UŽ NEPODARILO ZOPAKOVAŤ

Pred päťdesiatimi rokmi sa začala budovať nová Petržalka. Podobu sídliska, ktoré sa malo stať nielen najväčším na Slovensku, ale aj akousi výkladnou skriňou modernej, priam futuristickej architektúry, mala definovať veľkolepá medzinárodná súťaž vyhlásená v roku 1966. „*Nová Petržalka nemá byť a nebude poňatá ako „obytná spálňa“ mesta, ale ako útvar, ktorý svojou príťažlivosťou utvorí podmienky pre stále a zdravo pulzujúci život, aby sa po výstavbe Petržalky stala Bratislava skutočne mestom na Dunaji,*“

písalo sa v zadaní. O právo naprojektovať nové, moderné „mesto“ zabojovali mnohé svetové ateliéry, žiaľ, realizáciu napokon zhatila „bratská pomoc“ spriateľných armád a následné udalosti.

O tom, ako mohla Petržalka vyzerat', nebyť nástupu normalizácie v 70. rokoch 20. storočia, sme sa zhovárali s historikom architektúry Petrom Szalayom.

Aké boli dôvody výstavby Petržalky? Len nutnosť poskytnúť byty tisíckam ľudí, ktorí prichádzali za prácou, alebo aj ambícia vybudovať niečo veľkolepé?

Nepovedal by som, že išlo o nejaký pomník socializmu. Skôr to bolo pragmatické rozhodnutie. Počas socializmu nastal veľký rozmach miest a Bratislava, ako jedno z veľkých industriálnych centier, ľudí priťahovala. A bolo potrebné ich ubytovať.

Prečo práve Petržalka? Bolo tu najviac voľného miesta?

(Smiech.) Lokalita na pravom brehu Dunaja oproti Bratislave bola už od medzivojnového obdobia chápaná ako priestor, kam bude mesto expandovať. Petržalka bola najväčšou obcou v medzivojnovom Československu, bývali tam tisíce obyvateľov, ktorí však väčšinou chodili pracovať do

Ešte dlho po tom, čo sa do Petržalky nasťahovali noví obyvatelia, bolo celé sídlisko jedným veľkým staveniskom. Nie nadarmo sa hovorilo, že Petržalčania chodili domov v zablatených topánkach. | FOTO: Kamil Beladič (GIB)

Bratislavy, takže v podstate už vtedy bola súčasťou mesta.

Na budúcu podobu sídliska bola v roku 1966 vypísaná Ideová urbanistická štúdiá južného obvodu mesta Bratislavy. Išlo o naozaj veľkú medzinárodnú architektonickú súťaž. Bolo to bežné?

Naopak, bolo to výnimočné! Dodnes je to výnimočné a zatiaľ sa nepodarilo niečo také zopakovať. Súťaž vznikala v spolupráci s Medzinárodnou úniou architektov. Tá v roku 1967 zorganizovala v Prahe veľký kongres, pričom jeho druhá, urbanistická časť, bola v Bratislave. Tu prebehla aj výstava návrhov na nové sídlisko a zverejnili sa výsledky súťaže. V porote sedeli mnohí významní svetoví architekti. Predsedom bol Arthur Ling – významný britský urbanista, ktorý pracoval na povojnovom urbanistickom pláne prestavby Londýna, ďalším členom zas André Gutton, predseda Zväzu architektov Paríža. Podpredsedom bol Slovák Štefan Svetko (o. i. autor budovy

Slovenského rozhlasu, pozn. aut.), v tom čase hlavný architekt Bratislavy.

Ako sa čosi také podarilo v socialistickej Československu?

Do značnej miery to súviselo s reformným obdobím, „odmäkom“, ktorý nastal v 2. polovici 60. rokov. Československo bolo v tom čase progresívne a aj pre Západ zaujímavé. A potom – náplň súťaže bola skutočne jedinečná, veď išlo o vytvorenie celkom nového mesta.

Bolo to teda vzrušujúce aj na medzinárodné pomery?

Áno, bola to naozaj veľká súťaž. Podmienky si vypýtalo viac ako 150 architektonických tímov, návrhy nakoniec poslalo 84 ateliérov, z čoho väčšina boli architekti zo Západu. Mimochodom, najviac návrhov prišlo z Japonska, myslím, že ešte viac ako z Československa. Celkovo išlo o poslednú veľkú modernistickú súťaž na vytvorenie progresívno-futuristického mesta. Po roku 1968 nastúpila normalizácia nielen u nás, ale aj na Západe sa začalo prehodnocovať „nadšenie z budo-

Podmienky súťaže si vypýtalo viac ako 150 architektonických tímov, návrhy nakoniec poslalo 84 ateliérov, väčšina boli architekti zo Západu.

- Peter Szalay

vania“. Prišli ropné krízy, a aj tam si začali uvedomovať nejaké limity. Kdežto šesťdesiate roky boli rokmi neobmedzených možností: do vesmíru sa dostal prvý človek, už o pár rokov sme leteli na Mesiac... Skrátka vládla atmosféra, že ľudstvo dokáže zmeniť svet.

Povedali ste – futuristické mesto. Čo si pod tým predstavíte?

Futuristické v zmysle, že sa architekti usilovali predpovedať, ako by malo vyzerat' mesto budúcnosti. Boli tam rôzne názory a rôzne prístupy. Napríklad jeden z ocenených návrhov zo Spojených štátov celú výstavbu sústredil na niekoľko „mrakodrapových“ ostrovov, okolo ktorých mala byť divoká príroda. Navrhoval rozšíriť ramená Dunaja a vytvoriť akési „Benátky na Dunaji“ s niekoľkými ostrovmi hustej architektonickej zástavby v kontraste s veľkými plochami prírody. Ako jediný zachoval aj časti historickej Petržalky.

Prvé ani druhé miesto udelené nebolo, zato na tretie miesto porota vybrala až päť návrhov.

Porota sa zhodla, že žiaden ateliér nepriniesol ideálny návrh. No o to ani nešlo, nečakalo sa, že sa vyberie jeden návrh a ten sa zrealizuje. Bolo to skôr hľadanie ideí, ako by nové sídlisko mohlo vyzerat'. Porota sa teda dohodla, že udelí päť tretích miest, ktoré mali následne lokálni architekti spracovať do nejakého jednotného projektu. S tým, že všetci, ktorí zvíťazili, mali mať potom možnosť v rámci Petržalky postaviť nejakú menšiu štvrť alebo významné verejné objekty. Žiaľ, nikomu sa to nepodarilo. V auguste 1968 obsadili Československo vojská Varšavskej zmluvy a už nebolo možné spolupracovať so Západom.

A z tých projektov sa nič nevyužilo?

Nejaké idey sa určite využili, ale nedá sa povedať, že by ste sa pozreli na súťažný projekt a povedali, že toto presne sa postavilo v Petržalke. Navyše, také podrobné tie súťažné návrhy ani neboli. Boli to skôr urbanistické projekty, ktoré sú

viac o vzťahoch a víziách, ako sa bude stavať, nie o tom, ako majú vyzerat' konkrétne domy.

Bolo to podmienené aj tým, že išlo o panelové domy, ktoré museli spĺňať isté parametre a nebolo možné ich variovat'?

Práveže nie. To bolo jedno z najväčších zlyhaní v nasledovnej realizácii Petržalky – že sa nepodarilo vytvoriť pestré sídlisko. Od začiatku sa totiž hovorilo, že by to nemal byť len celopanelový montovaný systém, ale rôzne typy domov a technológií výstavby. Dokonca aj keď sa upustilo od realizácie na základe víťazných projektov a prevzal to Stavoprojekt, architekti Stanislav Talaš a Jozef Chovanec sa usilovali presadzovať rôzne typy zástavby. Navrhli aj nový konštrukčný systém, ktorý nebol založený na úplnej panelovej prefabrikácii. Išlo o systém oceľovo-betónovej kostry, ktorá sa skladala z dielcov, ale dala sa flexibilne tvarovať. Vízia, najmä v centrálnej osi, ktorá mala vzniknúť okolo Chorvátskeho ramena, bola taká, že sa bude sídlisko postupne prebudovávať. Že sa bude dať niečo rozobrať, potom zase pridať nové časti, skrátka, že to bude živá štruktúra, ktorá bude postupne rásť a meniť sa.

Stroskotalo to zrejme na financiách, bolo potrebné stavať rýchlo a čo najviac.

Áno, na druhej strane, možno by sa ani nepodarilo Petržalku zrealizovať tak rýchlo a v takej veľkej miere, keby neprišlo k normalizácii a snahe upokojiť obyvateľstvo. To bola stratégia, ktorú si zvolila Husáková normalizačná vláda: Uspokojiť obyvateľov, keď už nebudú mať slobodu, tak každého materiálne zabezpečíme a bývanie bolo, prirodzene, tým prvým krokom.

Pôvodné plány na vybudovanie Petržalky obsahovali rôzne zaujímavé, dnes už aj úsmevné nápady. Napríklad, mal tu byť stály cirkus a podobne. Čo zaujalo vás?

Hypermoderný rýchlovlak, ktorý mal prechádzať Petržalkou. Ešte sa nehovorilo o metre, skôr o nejakom povrchovom vlaku,

Slávnú Červenú poštu zničila necitlivá rekonštrukcia. Hore pôvodný stav, dole po obnove.
FOTO: Archív MÚ Petržalka / Ivana Vrabľová

nad ktorým malo byť budované centrum. Bola to idea, ktorú britskí zakladatelia brutalizmu Alison a Peter Smithsonovci nazvali „ulice na nebi“, teda idea, že doprava ostane na teréne, a celý verejný život sa bude odohrávať na visutých terasách a uliciach nad ňou.

Ďalšia zo zaujímavých ideí bola, že okolo lineárnej osi Petržalky mali vzniknúť veľké bloky bytových domov. Vysoké domy s malými bytmi, určené pre mladých ľudí, ktoré dnes developeri nazývajú štartovacími bytmi. Tieto domy mali zabráňovať šíreniu hluku a za nimi mali byť nižšie domy s väčšími bytmi pre rodiny a viac zelene.

Podarilo sa z toho niečo zrealizovať?

V princípe áno. Máme tu vysoké paneláky s terasami, kde mali byť obchody a remeselné prevádzky – a potom sú tu nižšie, do vnútroblokov orientované domy, kde sú školy, škôlky a vybavenie, ktoré si vyžadovalo viac pokoja. Mimochodom, dôvod, prečo je štruktúra domov rozvoľnená, pre mnohých často až nelogicky a chaoticky, je zabezpečenie dostatočnej svetelnosti v bytoch počas celého dňa. Existujú veľmi pekné projekty Petržalky, pri ktorých sa riešilo, ako sa počas dňa svetlo mení, aby si jednotlivé domy netienili.

Na svetelnosť sa myslelo, no na chodníky nie. Vo vnútroblokoch sa často pohybujete po ceste. Je to tiež dôsledok plánu posunúť život na terasy?

Skôr je to preto, že architekti kreslili tie sídliská z vtáčej perspektívy a to, kadiaľ budú chodiť ľudia, sa už veľmi neriešilo. Prvoradé boli byty a až potom všetko ostatné. Preto si prví obyvatelia zažili blato, dosky a rozbúrané priestory.

Architekti sa v konečnom dôsledku na Petržalke až tak nevybláznil, no nájdeme tu aj stavby, ktoré z architektonického hľadiska stoja za to?

Samozrejme! Napríklad ja mám rád Dom kultúry Opvište, ktorý navrhol architekt Stanislav Talaš. Príde mi zaujímavý, je až postmoderný – tá jeho veža, zvonica... Ďalšia z vyslovene postmoderných stavieb je DK Zrkadlový háj od architektov Petra Janča, Pavla Mrázka. A samozrejme, Červená pošta od architektky Olgy Ondreichovej, tá bola úplne ikonická. Škoda, že rekonštrukcia a necitlivé zateplenie jej unikátnosť zničilo a jedinečná kovová červená fasáda zmizla pod polystyrénom. Je zaujímavé, ako pritom ostala vrytá jej podoba do pamäti ľudí. Dodnes ju nazývajú Červená, aj keď už je v skutočnosti sivá.

Martina Štefániková

„PETRŽALKA JE CELÝ ŽIVOT MOJÍM VEĽKÝM IHRISKOM“

Druhý apríl roku 1973 bol pre novodobú Petržalku kľúčový. Na zelenej lúke pravého bratislavského brehu Dunaja položili základný kameň nového „mestského sektoru“. Mladé rodiny do novopostavených panelákov začali koncom 70. a v priebehu 80. rokov 20. storočia hufne prúdiť z celého Slovenska. Medzi tisíckami priselcov to boli aj moji rodičia, ktorí tu dostali byt v jednom z prvých postavených panelákov už v roku 1978. To bolo tri roky predtým, ako som sa do tohto prostredia narodil ja.

JAMY A PLTE Z PALIET

Jedna z prvých spomienok ktorá sa mi vybavuje, je pohľad z okna detskej izby, kde nejakí ľudia zavesení na protiľahlej stene maľovali obrovský farebný obraz. To som, samozrejme, netušil, že dielo Mier budem presne o tridsať rokov zachraňovať pred záhubou.

Patril som k prvej generácii, ktorá vyrastala v nehostinnom prostredí novopostaveného sídliska. Niektoré časti ešte neboli ani dokončené a my sme strávili detstvo prakticky na stavenisku. Naším ihriskom boli jamy, skládky panelov, obrovské mláky, po ktorých sme sa plavili na pltiach vyrobených z polystyrénu a paliet. Aj keď to bolo na míle vzdialené od idyllickej predstavy šťastného detstva niekde na vidieku, my sme boli spokojní.

ZLÉ MENO

Paradoxne, zmeny po roku 1989 priniesli Petržalke viac škody ako úžitku. Plánovaná stavba tzv. metra sa zastavila a spolu s ňou aj možnosť dobudovať centrálnu os Petržalky, ktorá mala na metro nadväzovať.

Martin Kleibl | FOTO: archív Martina Kleibla

Táto „chrbtová kosť“ mestskej časti ostala nezrealizovaná prakticky dodnes.

Deväťdesiate roky boli pre Petržalku ťažké. Bagre a žeriavy síce odišli, ale zanechali spustošené prostredie s minimom zelene – malými stromami a trávou, ktorá bola skôr burínou. V týchto rokoch si Petržalka vyslúžila prívlastky, ktoré sú jej niekedy prisudzované dodnes.

Vtedy som, chvalabohu, v Petržalke až tak veľa času netrávil. Do školy a na krúžky som chodil na druhú stranu Dunaja, a keď to bolo možné, vypadli sme mimo mesta – za starými rodičmi, do záhrady alebo na chatu. Na sídlisku sa vytvárali partičky, ktoré sa schádzali vo výklenkoch domov, vysedávali na múrikoch terás a v pivniciach obrovských panelákov a len z rozprávania očitých svedkov som sa po rokoch dozvedel, čo všetko sa tam dialo.

RODNÝ DOM A JEHO OBYVATELIA

Dvadsať rokov po dostavaní sídliska sa situácia konečne menila

k lepšiemu a bohato zavlažovaná pôda začala konečne prinášať prvé plody v podobe bujnej zelene. Vzt'ah obyvateľov k okoliu sa menil, vznikali nové detské ihriská, ľudia si pred domami zakladali záhradky.

Naopak, pre mňa začalo obdobie, v ktorom som si čím ďalej, tým viac uvedomoval zvláštnosť prostredia, v ktorom som sa ocitol. A hlavne mám s hrôzou zistiť, že k nemu mám značne negatívny vzťah.

Prvou výzvou bolo zistiť, čo je vlastne môj „rodný dom“. Tým bol 12-poschodový panelák so 107 bytmi, kde bývalo vyše 250 ľudí. Pri pohľade na tento dom pri návratoch z mojich nočných návštev centra Bratislavy sa ma zmocňovali zvláštne pocity. V dome, v ktorom som žil už takmer 30 rokov, som nepoznal svojich vlastných susedov. Rozhodol som sa teda, že ich všetkých rad radom navštívim a aby som si ich zapamätal, tak si ich aj nafotím. Vznikla tak moja diplomová práca na Katedre fotografie VŠVU.

TURISTICKÝ SPRIEVODCA PETRŽALKOU

S mojím rodným domom som sa napokon vysporiadal. Ostalo však ešte zistiť čosi o mojej rodnej „vieske“. Začal som pátrať po histórii Petržalky, fotil a mapoval som všetko, čo mi prišlo do cesty a snažil som sa pochopiť súvislosti. Navyše, v roku 2008 sa mi narodila dcéra, a ja som mal jedinečnú príležitosť každý deň brázdiť s kočíkom celé sídlisko a znovu objavovať jeho zákutia.

Bol to taký návrat do detstva, kedy sme tieto zákutia nevedomky objavovali na BMX-kách. Keď som dal všetky zistené informácie a fotografie dokopy, zistil som, že mám materiál, z ktorého by sa dala urobiť kniha. Urobil som ju. Výsledkom bol prvý turistický sprievodca Petržalkou.

Petržalka je vlastne celý život mojím veľkým ihriskom. Dodnes sa na ňom hrám a neprestáva ma baviť vymýšľať nové hry a objavovať jeho tajné zákutia.

Martin Kleibl

MARTIN KLEIBL (1981)

sa narodil a žije v Petržalke. Vytrvalo objavuje a dokumentuje utajené i zabudnuté zákutia najväčšieho slovenského sídliska. V roku 2014 vydal knihu **Petržalka – prekvapivý sprievodca mestskou časťou**, v rokoch 2014 – 2015 sa vďaka jeho iniciatíve podarilo zachrániť poslednú existujúcu monumentálnu maľbu Mier od Jozefa Porubčína na paneláku na Osuského ulici. V r. 2019 obnovil plastiku Strom života od Antona Vranku na Furdekovej, v r. 2021 preliezku Mušľa od Alexandra Bilkoviča pri Draždiaku. Vytvoril web kdemaju.sk, ktorý mapuje petržalské prevádzky, založil **OZ Konduktor**.

HARMONOGRAM ČISTENIA PARKOVÍSK 2023

A. Gwerkovej

č. 1-9

26. 7.
6. 11.

č. 20-28/33

27. 7.
7. 11.

č. 2-14

31. 7.
9. 11.

č. 27

1. 8.
13. 11.

Ambroseho

č. 10-12

11. 7.
19. 10.

č. 1-7

29. 6.
11. 10.

č. 9-13

28. 6.
10. 10.

Andrusovova

č. 2-10/9-11

10. 5. | 11. 5.
9. 8. | 10. 8.

č. 7

16. 5.
16. 8.

č. 10-16

26. 4.
23. 8.

č. 11-19/18-20

4. 5.
24. 8.

č. 16-18

3. 5.
8. 8.

č. 2

9. 5.
14. 8.

č. 21-25

12. 5.
11. 8.

č. 22-24

11. 5.
10. 8.

č. 3

24. 4.
21. 8.

č. 3-11

5. 5.
25. 8.

č. 8-10

27. 4.
17. 8.

Beňadická

č. 12-16

20. 6.
2. 10.

č. 1-3

13. 6. | 9. 6.
22. 9. | 25. 9.

č. 28-34

13. 6.
25. 9.

č. 5-15

12. 6. | 15. 6.
21. 9. | 27. 9.

č. 5-19

14. 6.
26. 9.

č. 8-12

19. 6.
29. 9.

Blagoevova

č. 2

25. 7.
2. 11.

č. 2-12

24. 7. | 21. 7.
3. 11. | 8. 11.

č. 9/26-28

2. 8.
14. 11.

Bohrova

č. 3-11

30.3. | 31. 3.
27. 7. | 28. 7.

Bosákova

č. 6

20. 7.
31. 10.

Bradáčova

č. 1

4. 7.
17. 10.

č. 5-6

6. 7.
18. 10.

Budatínska

č. 27-33

1. 6.
12. 9.

č. 3

7. 6. | 8. 6.
19. 9. | 20. 9.

č. 47-51

5. 6. | 6. 6.
13. 9. | 18. 9.

č. 47-51

5. 6. | 6. 6.
13. 9. | 18. 9.

č. 63-69

2. 6.
14. 9.

č. 75-81

5. 6.
13. 9.

Bulíkova

č. 1-15/25

20. 7.
31. 10.

Bzovicka

č. 10-14

16. 6.
28. 9.

č. 10-24

22. 6.
4. 10.

č. 18-24

26. 6.
6. 10.

č. 24-30

23. 6.
5. 10.

č. 26-36

27. 6.
9. 10.

Černyševského

č. 1

14. 4.
9. 8.

č. 10

17. 4.
14. 8.

č. 15-19

17. 4.
14. 8.

č. 1-7

19. 4.
16. 8.

č. 21-23

13. 4.
8. 8.

č. 29-33

18. 4.
15. 8.

č. 35-39

11. 4.
3. 8.

č. 5-7

21. 4.
11. 8.

č. 9-13

19. 4.
16. 8.

Dubnická

č. 2-6

6. 4.
4. 8.

Dudova

č. 4

30. 6.
12. 10.

Farského

č. 10-16

14. 4.
9. 8.

č. 18-22

21. 4.
11. 8.

č. 4-8

17. 4.
14. 8.

Fedinova

č. 10-18

12. 5.
11. 8.

č. 1-5

17. 5.
28. 8.

č. 18-24

2. 5.
7. 8.

č. 2-8

5. 5. | 19. 5.
25. 8. | 31. 8.

č. 9/18-24

16. 5.
16. 8.

Furdekova

č. 13-15

2. 8.
14. 11.

č. 1-5

12. 7.
23. 10.

č. 17-19

20. 7.
31. 10.

č. 21-25

19. 7.
30. 10.

č. 2-4

26. 7.
6. 11.

č. 6-14

14. 7. | 19. 7.
25. 10. | 30. 10.

Gercenova

č. 13

24. 3. | 27. 3.
21. 7. | 24. 7.

č. 15-35

28. 3.
25. 7.

č. 1-7

31. 3.

28. 7.

č. 21-29

20. 3.

17. 7.

č. 3

29. 3.

26. 7.

č. 35

30. 3.

27. 7.

č. 4-8

29. 3.

26. 7.

č. 7

5. 4.

2. 8.

Gessayova

č. 10

7. 7.

13. 10.

č. 11-20

11. 7.

19. 10.

Hálova

č. 18

15. 5.

15. 8.

č.7-17

25. 4. | 11. 5.

10. 8. | 22. 8.

č. 8-14

10. 5. | 16. 5.

9. 8. | 16. 8.

Holíčska

č. 1-15

22.5 | 24. 5.

21. 8. | 23. 8.

č. 12

30. 5.

25. 8.

č. 16

23. 5.

22. 8.

č. 19-21

30. 5.

25. 8.

č. 8-12

6. 7. | 11. 7.

18. 10. | 19. 10.

Humenské námestie

č. 5-8

23. 6.

5. 10.

č. 4

26. 6.

6. 10.

Iljušinova

č. 12-14/26

15. 5. | 16. 5.

15. 8. | 16. 8.

č. 4-6

27. 4. | 22. 5.

17. 8. | 21. 8.

č. 6-14

17. 5.

28. 8.

č. 41-43

21. 6.

3. 10.

č. 45-47

20. 6.

4. 10.

č. 45-51

20. 6.

2. 10.

č. 49-51

23. 6.

5. 10.

č. 7-11

21. 6.

3. 10.

Jiráskova

č. 2-10

20. 4.| 24. 4.| 26. 4.

10. 8. | 21. 8. | 23. 8.

č. 3

22. 5.

21. 8.

Jung

Kolmá

č. 10

15. 5.

15. 8.

Krásnohorská

č. 12

27. 6.

9. 10.

č. 18-20

20. 6.

2. 10.

č. 5-15

26. 6.

6. 10.

Krupinská

č. 2

5. 5.

25. 8.

Lac

č. 18

28. 3.

25. 7.

č. 2-8

21. 3.

18. 7.

č. 8

20. 3.

17. 7.

Lietavská

č. 1

16. 6.

28. 9.

č. 14-16

6. 6.

18. 9.

č. 3-7

14. 6.

26. 9.

č. 9-15

12. 6. | 15. 6.

21. 9. | 27. 9.

Ľubovnianska

Macharova

č. 1

18. 4.

15. 8.

č. 1-3

21. 4.

11. 8.

č. 3-7

5. 4.

2. 8.

Mamateyova

č. 1/15

1. 8.

13. 11.

č. 16-24

25. 7.

2. 11.

č. 26-30

28. 7.

10. 11.

č. 5-7

25. 7.

2. 11.

č. 1-15

2. 8.

1. 11.

č. 16-28

4. 8.

16. 11.

č. 1-13

31. 7.

9. 11.

č. 17-19

2. 8.

14. 11.

č. 1/34

28. 7.

10. 11.

č. 21/30-32

27. 7.

7. 11.

č. 21

1. 8.

13. 11.

č. 6-14

2. 8.

14. 11.

Mlynarovičova

č. 15-19

28. 7.

10. 11.

č. 16-24

21. 7.

8. 11.

Nobelovo námestie

č. 10

28. 3.

25. 7.

č. 7-10

20. 3.

17. 7.

Ondreja Štefanka

č. 2-6

9. 5.

14. 8.

č. 7

24. 5.

23. 8.

Osuského

č. 12-16

10. 7.

20. 10.

č. 1-15

6. 7.

18. 10.

Pajštúnska

č. 1

23. 5.

22. 8.

č. 3-9

24. 4.

21. 8.

Pankúchova

č. 1-3

24. 7.

3. 11.

č. 5-7

17. 7.

26. 10.

Panónska cesta

č. 7

25. 5.

17. 8.

Pifflova

č. 2-8

12. 4.

7. 8.

Planckova

č. 1-4

24. 3.

21. 7.

Poloreckého

č. 2

31. 7.

9. 11.

č. 5-9

21. 7.

8. 11.

Prokofievov

č. 6-12

12. 7.

23. 10.

č. 9-19

28. 6. | 7. 7.

10. 10. | 13. 10.

Röntgenova

č. 12-14/1

24. 3.

21. 7.

č. 20

21. 3. | 22. 3.

18. 7. | 19. 7.

č. 2-4

30. 3.

27. 7.

č. 8

23. 3.

20. 7.

Rovnianska

č. 16-18

31. 5.

11. 9.

č. 2

23. 5.

22. 8.

č. 2-14

18. 5.

30. 8.

Starhradská

č. 1

24. 5.

23. 8.

č. 14-16

26. 5.

18. 8.

č. 18

29. 5.

24. 8.

č. 2-10

23. 5. | 25. 5.

17. 8. | 22. 8.

č. 2-6

2. 6.

14. 9.

Stre

Ševčenkova

č. 13-19

9. 5.

14. 8.

č. 16-20/1

27. 4. | 2. 5.

7. 8. | 17. 8.

č. 1-7

24. 4. | 25. 4.

21. 8. | 22. 8.

č. 2-12

26. 4. | 28. 4. | 3.5.

8. 8. | 18.8. | 23.8.

č. 23

18. 5.

30. 8.

č. 25-29/35

25. 4.

22. 8.

č. 26-28

10. 5.

9. 8.

Šintavsk

25	č. 14-20 6. 7. 13. 7. 18. 10. 24. 10.	č. 35-47 12. 7. 23. 10.
Haanova		
č. 10-14 14. 7. 25. 10.	č. 11-21 24. 7. 3. 11.	č. 1-3 18. 7. 27. 10.
č. 14 21. 7. 8. 11.	č. 28 19. 7. 30. 10.	č. 29-41 17. 7. 26. 10.
č. 40-48 27. 7. 7. 11.		
č. 20 26. 5. 18. 8.	č. 23-25 29. 5. 24. 8.	č. 32 31. 5. 11. 9.
č. 32-42 25. 5. 17. 8.	č. 50 22. 5. 21. 8.	
Hrobákova		
č. 13-15 4. 7. 17. 10.	č. 34-40 30. 6. 12. 10.	č. 7-9 28. 6. 10. 10.
Jankolova	č. 1-7 4. 8. 16. 11.	č. 37-39 27. 6. 9. 10.
Jasovská	č. 1 23. 6. 5. 10.	č. 12 14. 6. 26. 9.
č. 13-21 19. 6. 22. 6. 29. 9. 4. 10.	č. 23-31 20. 6. 2. 10.	č. 39-43 26. 6. 6. 10.
mannova	č. 10-16 18. 4. 15. 8.	č. 2 14. 4. 9. 8.
č. 4 13. 4. 8. 8.	č. 6-8 11. 4. 3. 8.	Kapicova
č. 1-15 28. 3. 29. 3. 26. 7. 25. 7.		
chova	č. 11-13 25. 7. 2. 11.	č. 18-26 17. 7. 18. 7. 27. 7. 26. 10. 27. 10. 7. 11.
č. 2-18 13. 7. 24. 10.	č. 28-32 28. 7. 10. 11.	č. 35-39 20. 7. 31. 10.
Lenardova		
č. 14 3. 4. 4. 4. 31. 7. 1. 8.	č. 16 23. 3. 20. 7.	
č. 1-3 21. 6. 3. 10.	č. 2-18 21. 6. 27. 6. 3. 10. 9. 10.	Lužná
č. 1-9 3. 4. 4. 4. 31. 7. 1. 8.	č. 2-12 5. 4. 6. 4. 2. 8. 4. 8.	M.C. Sklodowskej
č. 2-4 31. 7. 1. 8. 9. 11. 13. 11.		
č. 9-17 26. 7. 6. 11.	Mánesovo námestie	č. 1-3 20. 4. 10. 8.
č. 6-8 11. 4. 3. 8.	Markova	č. 3-11 4. 5. 24. 8.
č. 3-5 19. 5. 31. 8.	č. 3-9 28. 4. 18. 8.	Medved'ovej
č. 2-4 24. 7. 3. 11.	č. 26-28 25. 7. 2. 11.	č. 6-24 14. 7. 25. 10.
č. 7-15 18. 7. 27. 10.	Námestie hraničiarov	č. 17-29 18. 7. 27. 10.
č. 1 13. 7. 14. 7. 24. 10. 25. 10.	č. 2-6 10. 7. 20. 10.	č. 8-20 12. 7. 23. 10.
č. 1-11 19. 7. 30. 10.		
č. 30-40 3. 7. 16. 10.	č. 3 7. 7. 13. 10.	č. 42-44 10. 7. 20. 10.
č. 44-46 3. 7. 16. 10.	č. 46 30. 6. 12. 10.	č. 5-7 13. 7. 24. 10.
Ovsišské námestie	č. 1 4. 8. 16. 11.	
Pečnianska	č. 1 22. 3. 5. 4. 19. 7. 2. 8.	č. 1-11 27. 3. 24. 7.
č. 13-15 31. 3. 28. 7.	č. 19-25 20. 3. 17. 7.	č. 21-25 23. 3. 20. 7.
č. 27-33 21. 3. 30. 3. 18. 7. 27. 7.	č. 33 27. 3. 24. 7.	
č. 16 5. 5. 25. 8.	č. 4 4. 5. 24. 8.	č. 5 18. 5. 30. 8.
č. 6-14 15. 5. 15. 8.	Romanova	č. 1-5 4. 7. 17. 10.
č. 22-26 3. 7. 16. 10.	č. 34-38 10. 7. 20. 10.	č. 37 29. 6. 11. 10.
č. 44-46 30. 6. 12. 10.		
č. 12-16 4. 7. 17. 10.	č. 14-16 28. 6. 7. 7. 10. 10. 13. 10.	č. 18-24 29. 6. 11. 10.
č. 2-6 3. 7. 16. 10.	č. 5-9 11. 7. 19. 10.	Rusovská cesta
č. 11-15 22. 3. 19. 7.	Smolenická	č. 1-5 26. 5. 29. 5. 18. 8. 24. 8.
č. 10-12 12. 6. 21. 9.	č. 1-11 5. 6. 13. 9.	č. 1-3 30. 5. 25. 8.
č. 15 9. 6. 22. 9.	č. 2-4 1. 6. 12. 9.	č. 24-26 1. 6. 12. 9.
Šášovská	č. 12-14 9. 6. 22. 9.	č. 2-12 19. 6. 29. 9.
č. 2-8 7. 6. 19. 9.	Šustekova	č. 17-23 26. 7. 6. 11.
č. 2 3. 4. 31. 7.	č. 25-31 3. 4. 4. 4. 31. 7. 1. 8.	č. 2-6 6. 4. 4. 8.
č. 8-20/49-51 4. 4. 1. 8.		

Švabinského

č. 13-21

3. 5.
8. 8.

č. 1-11

17. 5.
28. 8.

č. 16-22

28. 4. | 18. 5.
18. 8. | 30. 8.

č. 2-14

27. 4. | 2. 5.
7. 8. | 17. 8.

č. 22

19. 5.
31. 8.

č. 6-16

12. 5.
11. 8.

Tematínska

č. 6-10

26. 5.
18. 8.

Topolčianska

č. 1

5. 6.
13. 9.

č. 17-23

24. 5.
23. 8.

č. 25-27

2. 6.
14. 9.

č. 25-33

31. 5.
11. 9.

č. 33

25. 5.
17. 8.

č. 7

1. 6.
12. 9.

č. 8

2. 6.
14. 9.

č. 8-22

29. 5. | 30. 5.
24. 8. | 25. 8.

Tupolevova

č. 16-24

10. 5.
9. 8.

č. 1-7

9. 5.
14. 8.

č. 2

17. 5.
28. 8.

č. 4-19

12. 5.
11. 8.

č. 2-4/6-14

11. 5.
10. 8.

č. 7

25. 4.
22. 8.

č. 7B

19. 5.
31. 8.

č. 1-7

22. 6.
4. 10.

Vavilovova

č. 16

19. 4.
16. 8.

č. 1-7

12. 4.
7. 8.

č. 2-16

13. 4.
8. 8.

č. 26

20. 4.
10. 8.

Víglašská

č. 11-13

15. 6.
27. 9.

č. 1-15

16. 6.
28. 9.

č. 2

12. 6.
21. 9.

č. 4-6

13. 6.
25. 9.

č. 8-12

14. 6. | 15. 6.
26. 9. | 27. 9.

Vilová

č. 21-37

28. 4.
18. 8.

č. 5-19/4

3. 5.
8. 8.

č. 6

26. 4. | 4. 5.
23. 8. | 24. 8.

Vlastenecké námestie

č. 7-8

12. 4.
7. 8.

Vranovská

č. 61-67

6. 4.
4. 8.

Vyšehradská

č. 11-19

9. 6. | 13. 6.
22. 9. | 25. 9.

č. 25-27

16. 6.
28. 9.

Wolkrova

č. 11-13

14. 4.
9. 8.

č. 17-23

19. 4.
16. 8.

č. 2

11. 4. | 12. 4.
3. 8. | 7. 8.

č. 25-29

18. 4. | 20. 4.
10. 8. | 15. 8.

č. 35-45

17. 4.
14. 8.

č. 5-9

13. 4.
8. 8.

Zadunajská cesta

č. 1-5/2

29. 3.
26. 7.

č. 27

21. 4.
11. 8.

č. 7-9

21. 3.
18. 7.

Záporožská

č. 1-3

31. 3.
28. 7.

č. 2

22. 3.
19. 7.

č. 4-6

24. 3.
21. 7.

č. 7-9

23. 3.
20. 7.

č. 8

27. 3.
24. 7.

Znievska

č. 13-19

8. 6.
20. 9.

č. 17-21

8. 6.
20. 9.

č. 2-10

7. 6.
19. 9.

č. 26-30

31. 5.
11. 9.

č. 34-38

6. 6. | 7. 6.
18. 9. | 19. 9.

č. 40-44

8. 6.
20. 9.

č. 5-9

6. 6.
18. 9.

Žehrianska

č. 2-14

19. 6.
29. 9.

VŽDY AKTUÁLNY HARMONOGRAM ČISTENIA A ÚDRŽBY
PETRŽALSKÝCH PARKOVÍSK NÁJDETE NA www.PETRZALKA.sk

POMÔŽTE NÁM ZEFEKTÍVNIŤ ČISTENIE PARKOVÍSK V PETRŽALKE, ODPARKUJTE SVOJE AUTÁ

Minimálne tri dni pred plánovaným termínom čistenia bude na vstupoch daného parkoviska osadené **dočasné dopravné značenie** zákaz vjazdu a zákaz zastavenia s uvedením konkrétneho dátumu i času plánovaného čistenia, v ktorom je **potrebné dočasne odparkovať** vaše vozidlá.

Všetky vozidlá, ktoré sa v čase osadenia dopravného značenia budú nachádzať na parkovisku a sú registrované v našom systéme, **upozorníme** na kontaktných telefónnych číslach aj **prostredníctvom SMS**. Rovnako budeme **prostredníctvom SMS** notifikovať aj

registrovaných majiteľov vozidiel na danom parkovisku večer pred samotným upratovaním.

Čistenie prázdneho parkoviska je výrazne rýchlejšie a efektívnejšie, pretože je možné upratať ho celé naraz a strojovo, na rozdiel od parkoviska, na ktorom zostanú stáť autá. Nezabudnite tiež na skutočnosť, že ako správca komunikácií môže mestská časť na náklady prevádzkovateľa odtiahnuť vozidlá, ktoré napriek zverejnenému harmonogramu, osadenému dopravnému značeniu a opakovaným

upozorneniam budú prekážať pri čistení našich modrých parkovísk.

Z tohto dôvodu vás chceme požiadať, aby ste nám pomohli efektívnejšie vykonávať našu prácu, čím šetríte peniaze nás všetkých. V neposlednom rade tak bude rýchlejšie aj opätovné sprístupnenie vášho parkoviska. Veríme, že niekoľkohodinové obmedzenie parkovania jeden-, maximálne dvakrát do roka za väčšiu čistotu určite stojí.

Ďakujeme za pochopenie a ústretovosť.

Jozef Rybár

AJ PETRŽALKA ZVYŠUJE POPLATKY ZA MATERSKÉ ŠKOLY. PRE VIACDETNÉ RODINY PRIPRAVILA ZĽAVY

Zdražovanie, inflácia či niektoré vládne opatrenia nútia samosprávy hľadať nepopulárne, no často nevyhnutné riešenia. Príkladom je zvyšovanie poplatkov v materských školách, ku ktorému od 1. apríla 2023 pristúpi aj Petržalka.

Rodičia petržalských škôlkarov majú hlavu v smútku. V utorok 14. marca poslanci miestneho zastupiteľstva 25 hlasmi rozhodli o navýšení príspevku na čiastočnú úhradu nákladov materských škôl z pôvodných 40 eur na 75 eur mesačne. K zásadnému kroku ich donútila aktuálna ekonomická situácia, inflácia, ale aj rozširovanie kapacít materských škôl či zvyšovanie plátov školských zamestnancov. Azda najviac zavážilo rozhodnutie vlády o zvýšení daňového bonusu vyplácaného zákonnému zástupcovi dieťaťa vo vzťahu k zníženiu rozpočtu mestskej časti Bratislava-Petržalka. Vyššia sadzba začne platiť od 1. apríla 2023. Nové všeobecne záväzné nariadenie (VZN) okrem iného obsahuje aj zapracovanie zmeny zákona vo vzťahu k dotácii na podporu výchovy stravovania – teda takzvanú „stravu zadarmo“.

PRIDÁVA AJ KOMPENZÁCIE

Samotná mestská časť si podľa vlastných vyjadrení uvedomuje, že 35-eurový rozdiel môže mnohým rodičom spôsobiť problémy. S cieľom vyvarovať sa neblahému dopadu opatrenia preto prvýkrát pridáva aj kompenzácie pre sociálne slabšie rodiny a pre rodiny, ktoré majú viac detí. V praxi to bude fungovať tak, že za prvé dieťa rodičia zaplatia 75 eur a na každé ďalšie platí „zľava“ vo výške 50 %. Za každé nasledujúce dieťa teda zaplatia už len 37,50 eur, čo je menej než pôvodných 40 eur. V prípade dieťaťa, pre ktoré je predprimárne vzdelávanie povinné, sa príspevok v materskej škole neuhrádza. Zároveň však platí, že ak je

prvé dieťa predškôlkom, na jeho súrodenca sa 50-percentná „zľava“ nevzťahuje a je teda potrebné uhradiť poplatok v plnej výške 75 eur.

75 EUR NESTAČÍ

Ako uvádza zástupkyňa prednostu pre školstvo a vzdelávanie **Andrea Garanová**, „najnovšie zvyšovanie plátov nepedagogických i pedagogických zamestnancov v školstve od januára o 7 a 10 % spolu s nárastom plátov v septembri o ďalších 10 a 12 % nás bude stáť asi milión eur ročne.“ Dôležité je preto uvedomiť si, že pri počte 27 materských škôl v správe mestskej časti „zvyšovanie poplatku na 75 eur za školné v škôlke prinesie našej samospráve zhruba trištvrté milióna eur, čo ani zďaleka nepokryje všetky spomínané náklady“, dopĺňa ju starosta Petržalky **Ján Hrčka**. Situácia je totiž podľa neho omnoho zložitejšia. „Ak by sme chceli pokryť všetky výdaje, príspevok na čiastočnú úhradu nákladov v našich materských školách by musel byť nie 75, ale minimálne 100 eur,“ uzatvára Hrčka.

IBA JEDEN PROTI

Proti návrhu VZN sa na utorkovom zasadnutí postavil iba jediný z 31 prítomných poslancov, **Jakub Kuruc**. „Uvedomujem si, že zvyšovanie príspevku za dieťa v materských školách

či v školských kluboch bolo z hľadiska dnešných nákladov a momentálne nedostatočných kompenzácií zo strany vlády smerom k samosprávam nevyhnutné. Pochádzam však z rodinných pomerov, kde každé menšie zvyšovanie cien znamenalo citelný diskomfort,“ vysvetľuje poslanec koalície Team Bratislava, Progresívne Slovensko, Sloboda a Solidarita. „Taktiež mi chýba určitá forma mechanizmu podpory pre rodiny, ktorých deti navštevujú petržalské materské školy, a zároveň nie sú podľa zákona v hmotnej núdzi, avšak príspevok na škôlku znamená pre nich veľké škerty v domácom rozpočte,“ vysvetľuje ďalej dôvod zamietavého stanoviska.

INÉ RIEŠENIE NEVIDÍ

Samospráva však argumentuje zmenou výšky daňového bonusu na dieťa či zvýšením rodinných prídavkov, čím si rodinný rozpočet prílepí minimálne o 200 eur. V neposlednom rade sa tiež odvoláva na fakt, že v porovnaní so súkromnými materskými školami mestskej časti, vrátane Petržalky, od bratislavského magistrátu dostávajú na verejné škôlky omnoho menej peňazí zo štátnych noriem určených práve na financovanie materského školstva. Petržalka preto aktuálne nevidí inú možnosť, než zvýšenie poplatku za materské školy, tak ako to aktuálne robia všetky samosprávy.

Silvia Šimeková

ZÁPIS DO 1. ROČNÍKA

PIATOK 14. APRÍLA | 15:00 - 18:00
SOBOTA 15. APRÍLA | 8:00 - 12:00

VIAC INFORMÁCIÍ NÁJDETE NA [PETRZALKA.SK/SKOLSTVO](https://petrzalka.sk/skolstvo)

[f](#) [i](#) [t](#) [t](#) [e](#) [@bratislavapetrzalka](#)

Z PETRŽALSKEJ OBÝVAČKY PRIAMO K VÁM: „CHCEM, ABY VNÚTROBLOKY OŽILI.“

Oblasti územného plánovania, stavebníctva a architektúry sú jej srdcu veľmi blízke. A blízka je jej aj Petržalka, kde žije od narodenia a rada v nej trávi voľný čas. Svoje dve vášne pretavila do užitočnej práce pre samosprávu, v ktorej už niekoľko rokov pôsobí ako komunálna poslankyňa a od februára aj ako druhá zástupkyňa starostu Jána Hrčku. Reč je o **Michale Kozákovéj**, ktorej sme sa v 26. diele podcastu **Z petržalskej obývačky** okrem iného pýtali na jej pracovné plány a priority na najbližšie volebné obdobie.

NOVÁ VICESTAROSTKA PRE INVESTÍCIE

Po októbrových komunálnych voľbách ostala po Hrčkovom boku len jedna vicestaroška. **Iveta Jančoková** sa začala ešte viac venovať sociálnej agende, kultúre a seniorom. Druhou vicestaroškou sa od februára tohto roka stala miestna poslankyňa **Michala Kozáková**, ktorá kandidovala za tú istú koalíciu strán, ako Jančoková – Team Bratislava, Progresívne Slovensko a Sloboda a solidarita.

Nová starostova posila zastrešuje najmä výkonnú agendu nových aj rozpracovaných projektov a tiež investičných zámerov mestskej časti. Ako nám prezradila v podcaste, jej cieľ je jasný – zjednotiť a zefektívniť procesné

V našej obývačke nám Kozáková prezradila, aké budú jej priority na najbližšie volebné obdobie. | FOTO: MiÚ Petržalka

prípravy projektových dokumentácií, ako aj využívať všetky možnosti financovania, nielen z interných zdrojov.

„Pri tvorbe projektov sa budem zameriavať aj na vytvorenie harmonogramového poriadku, aby sa úrad aj poslanci vedeli v predstihu pripraviť na rozdelenie personálnych kapacít, financovanie a samotnú realizáciu,“ povedala.

DÔLEŽITEJŠIA JE PRÍPRAVA PROJEKTOV

Vyštudovaná architektka je v téme urbanizmu a stavebníctva doma. Ešte do novembra 2022 pôsobila na poste predsedníčky predstavenstva mestskej stavebnej spoločnosti Metro Bratislava, ktoré má podľa nej v portfóliu veľmi pekné projekty. „Pod hlavičkou Metra sme vybudovali alebo opravili viaceré cesty, chodníky, cyklotrasy. Veľmi žiadanou bola realizácia osvetlenia Chorvátskeho ramena,“ hovorí o úspešnom

projekte financovanom z peňazí, ktoré hlavné mesto kompenzovalo mestskej časti za rozdiely vzniknuté nespravodlivým prerozdelením podielových daní v roku 2019.

Na otázku, či očakáva rušenie alebo obmedzenie niektorých investičných zámerov pod hlavičkou mestskej časti z dôvodu škrtania kapitálových výdavkov v rozpočte pre rok 2023 – v porovnaní s minulým rokom o viac ako päť miliónov eur – je skôr optimistka. „Okresanie rozpočtu je pri investíciách vždy problém, neznamená to však, že plánované projekty nebudeme realizovať. Väčšina z nich trvá dlhodobo a pri aktuálnom nastavenom stavebnom zákone sú všetky schvaľovacie procesy zdĺhavé. Niekedy len dva roky trvá príprava projektovej dokumentácie a povoľovanie stavby,“ hovorí zo skúsenosti, a aj preto sa chce momentálne sústrediť skôr na prípravu ako na samotnú realizáciu projektov, ktorá je reálnejšia v čase optimálneho financovania.

PRIORITOU JE BUDOVANIE CYKLOTRÁS A OŽIVENIE VNÚTROBLOKOV

Michala Kozáková bola obyvateľmi zvolená za petržalský obvod č. 4, teda oblasť Ovsíšť, no ako uviedla, svoje priority chce v úlohe zástupkyne vedenia mestskej časti smerovať na celú Petržalku. „Budem sa snažiť o to, aby boli financie rozložené rovnomerne všade a použité na správny účel. Samozrejme, aj naďalej bude mojou snahou v dobrej vôli

vyčleniť financie – minimálne zo svojich poslaneckých priorít – priamo pre oblasť, v ktorej žijem,“ tvrdí a dodáva, že vďaka poslaneckým prioritám sa jej vlni podarilo podporiť opravu prístupovej cesty k tunajšej základnej škole a tiež revitalizáciu vnútrobloku.

Jej cieľom na najbližšie volebné obdobie bude aj komplexná pasportizácia komunikácií vrátane cyklotrás a tiež zvýšená údržba verejných priestranstiev. Za druhý dôležitý bod považuje revitalizáciu spomínaných

vnútroblokov sídliska a podporu komunitného života. „Do vnútroblokov, najmä tých zanedbaných, chcem vniesť život. Ľudí treba vyhnúť z bytov von a hlavne ich namotivovať, aby vôbec chceli tráviť čas vo svojej komunite. K tomu je potrebné zatriktívniť vonkajšie priestory, hoci aj malými a finančne nenáročnými prvkami,“ predstavuje svoju ideu rozvoja vnútroblokov.

Na plány posúvať Petržalku vpred si však ešte počká. Ako sama priznala, nové pracovné prostredie je pre ňu veľmi čerstvé a s agendou kolegov, ako aj fungovaním miestneho úradu sa zatiaľ len intenzívne oboznamuje.

Mária Halašková

Z PETRŽALSKEJ OBÝVAČKY PRIAMO K VÁM

Tento článok vznikol v rámci komunitného projektu mestskej časti Bratislava-Petržalka Z petržalskej obývačky. Celú túto epizódu, ale aj desiatky podobných audio a video rozhovorov nájdete na všetkých podcastových platformách, oficiálnom YouTube kanáli [@bratislavapetrzalka](https://www.youtube.com/@bratislavapetrzalka), ďalších sociálnych sieťach samosprávy alebo jej webe [PETRZALKA.sk](https://www.petrzalka.sk).

AJ PO ROKU RUSKEJ AGRESIE POMÁHAME UKRAJINCOM

Najväčšia bratislavská mestská časť ďalej podporuje východných susedov, odídencom sprostredkúva ubytovanie, prácu i vzdelávanie.

Koncom februára uplynul rok od začiatku ruskej agresie na Ukrajinu. Za ten čas krajinu devastovaná vojnou opustilo viac ako 4,8 milióna ľudí. Mnohí získali druhý domov aj v Petržalke.

Tisíce odídencom

Trvalejšie útočisko v Petržalke doteraz našlo vyše 1900 odídencom, ktorí sa v najľudnatejšej mestskej časti prihlásili na tolerovaný pobyt. Prípočítať k nim však môžeme ďalšie tisíce, pre ktorých sa stala dočasným útočiskom pri ceste ďalej.

V priebehu marca a apríla 2022 mestská časť sprostredkovala dočasné ubytovanie pre približne 214 odídencom, a to najmä v Hoteli EXPO Incheba a v internátoch Ekonomickej univerzity v Bratislave.

Od vypuknutia vojny najľudnatejšia samospráva eviduje 565 fyzických a 11 právnických osôb, ktoré občanov z Ukrajiny ubytovávajú. Od marca do konca decembra 2022 Ministerstvo vnútra SR poskytovateľom ubytovania vyplátilo prostredníctvom petržalskej samosprávy 1 301 000 eur.

Centrum pomoci

V rámci ubytovania Petržalka spolupracovala aj s členmi Dobrovoľnej civilnej ochrany, vďaka

ktorým sa športová hala na Prokofievovej ulici zmenila na dočasnú ubytovňu. Od marca do septembra 2022 sa v nej vystriedalo okolo 800 ľudí.

Centrum sa následne presťahovalo na Kopčiansku 20, kde aktuálne žije približne 120 stálych obyvateľov. Ide prevažne o rodiny s deťmi a starších ľudí, pričom v dôsledku neutíchajúcej vojny bolo nutné navýšiť kapacitu na 160. Od septembra minulého roka v ubytovni našlo domov zhruba 300 odídencom.

Vzdelávať sa aj pracovať

Ukrajinské deti sa vzdelávajú v 11 základných (aktuálne 262 detí) a 27 materských školách (aktuálne 56 detí) v správe mestskej

časti. Deti využili aj nárok na dotáciu na stravu v hodnote 1,30 eur na deň. V roku 2022 ju dostalo 214 žiakov základných škôl a 35 škôlkarov.

Odbúrat komunikačnú bariéru sa v uplynulom roku Petržalka snažila bezplatnými jazykovými kurzami slovenčiny – doteraz ich absolvovalo viac ako 70 odídencom.

Najľudnatejšia samospráva sa postarala aj o tých, ktorí si hľadali prácu. Aktuálne zamestnáva jednu upratovačku, troch pracovníkov údržby a päť pomocných síl v materských školách.

„Vojnu, žiaľ, zastaviť nevieme, no našim východným susedom môžeme nezištné pomáhať, a to nielen hmotne, ale aj šírením pravdy,“ konštatuje starosta Petržalky Ján Hrečka, ktorý dodáva, že petržalská samospráva bude aj naďalej ukrajinským odídencom nápomocná.

Silvia Šimeková, Mária Halašková

AKTUÁLNE

Gestá solidarity

Na základe iniciatívy školskej komisie miestneho zastupiteľstva Petržalka tiež v apríli 2022 pristúpila k zmene názvu Základnej školy Anatolija Karpova. Škola sa vrátila k pôvodnému menu – Základná škola Černyševského 8. Dôvodom bol nesúhlas s ruskou agresiou, a tým aj s jej podporovateľom, členom Štátnej dumy Ruskej federácie, šachistom A. Karpovom.

Vo farbách Ukrajiny sa na znak solidarity ocitla 18 metrov vysoká oceľová plastika Holubice mieru na Dolnozemskej ulici v Petržalke, ktorú v roku 1984 vytvoril sochár Karol Lacko.

ULICE PRE DETI AJ PRI PETRŽALSKÝCH ŠKOLÁCH

Najväčšie slovenské sídlisko sa stane súčasťou spoločného projektu hlavného mesta, Metropolitného inštitútu a Unicef **Ulice pre deti**. Jeho cieľom je **zvýšenie bezpečnosti** cestnej premávky v okolí

základných škôl. Projekt vlni otestovala ZŠ Tbiliská v Rači, tento rok sa k nemu pridá ďalších 10 bratislavských škôl – medzi nimi aj dve petržalské základné školy na

Budatínskej 61 a Černyševského 8. „Dopravná situácia ráno pred školou je naozaj komplikovaná. Potešilo by ma, keby sa stav vďaka tomuto projektu aspoň trošku zlepšil,“ povedala riaditeľka

ZŠ Budatínska **Marta Režnáková**.

„Rodičia vozia deti aj z tých najmenších vzdialeností. Často ide o pár metrov, ktoré by deti mohli prejsť pešo,“ doplnila riaditeľka školy na Černyševského **Zora Dóczyová**. Ulice v okolí škôl by sa mali dočkať úprav tak, aby sa stali pre deti bezpečnejšími. Situáciu, ale aj možnosti riešenia prebrali autori projektu aj s rodičmi – prostredníctvom dotazníkového prieskumu.

Súčasťou projektu je aj **inklúzia ukrajinských detí v slovenských školách**. Z celkového počtu 262 ukrajinských žiakov v petržalských školách, menované dve navštevuje 44 detí.

Silvia Šimeková

AKTUÁLNE

PRI ZŠ DUDOVA PRIBUDNE WORKOUTOVÉ IHRISKO

V zdravom tele zdravý duch. Vedia to aj na petržalskej **Základnej škole Dudova**, kde aktuálne budujú celkom nové **workoutové ihrisko**.

Podstatou workoutu, alebo ak chcete kalisteniky, je cvičenie s využitím vlastnej váhy tela. „V modernom prevedení sa využívajú aj rôzne gymnastické prvky a prvky, napríklad stojka, predná páka alebo vzpor na rukách bez opory nôh (planche),“ píše Wikipedia.sk. Súčasťou workoutového ihriska sú aj rôzne využiteľné konštrukcie.

AKTUÁLNE

Ihrisko na ZŠ Dudova by podľa riaditeľky školy **Hany Závodnej** malo byť dokončené už túto jar. „Samozrejme, závisí to aj od počasia. No s pribúdajúcim otepľovaním veríme, že sa výstavba urýchlí,“ **hovorí Závodná a sľubuje, že „ihrisko bude, samozrejme, slúžiť všetkým. Aj týmto podporíme záujem o šport nielen u našich žiakov, ale aj širokej verejnosti.“**

Vybudovanie ihriska je financované z poslaneckých priorít (40 000 eur), časť hradí škola (5 000 eur) a 4 000 eurami prispieje TK Petržalka, tenisový klub, ktorému škola ihrisko prenája.

Martina Štefániková

VZNIKLI AKO SPEVÁCKY KRÚŽOK, DNES NAHRÁVAJÚ ALBUMY. 20. VÝROČIE PETRŽALSKEJ MELÓDIE

Začali ako spevácky krúžok s ôsmimi členmi, dnes ho tvorí dvadsiatka číperných senioriek a seniorov, ktorí sa rozhodli svoju záľubu využiť intenzívnejšie, než len pri domácich prácach. Spevácky súbor Petržalská Melódia v roku 2004 založila a doteraz ho vedie **Mária Winklárková**.

Stretávajú sa každý utorok v dennom centre na Vyšehradskej ulici 35. Ak je pekné počasie, navštevujú v susednom parčíku. „*Poteší to nás aj susedov, ktorí sa buď prístavia, alebo nás počúvajú v oknách*“, hovorí Winklárková. Vekové rozpätie je od 63 do 82 rokov – ženy sú v pre-sile, muži sú len traja, najnovšia členka je v súbore osemnásť mesiacov.

Petržalská Melódia rada zaspieva všade, kam ju pozvú, či už pre jubilantov, alebo len tak, pre potešenie seniorov v domovoch dôchodcov. Repertoár, v ktorom prevažujú ľudové piesne zo všet-

Mária Winklárková založila súbor v roku 2004 ako spevácku skupinu. | Foto: Ivana Vrabľová

kých regiónov Slovenska, oživilí aj rusínskym folklórom.

Už dvakrát zastupovali Bratislavský samosprávny kraj na celoslovenskej prehliadke v Košiciach a v Liptovskom Mikuláši, pred dvomi rokmi naspievali v TV

Bratislava vianočné koledy. Pravidelne vystupujú na Petržalských dňoch, Seniorfeste či petržalských vianočných trhoch. Predstavili sa na Dňoch otvorených dverí Rádia Regina; dvakrát – na pozvanie Maje

Veľšicovej – zaspievali v Šlágr TV. Vydali štyri cédečky a jedno DVD.

Hudobný sprievod zabezpečujú harmonikári, za tých dvadsať rokov sa v súbore vystriedali Stano Domček, Stano Stanek, Milan Pomekáč, teraz už druhý rok Petržalskú Melódiu sprevádza Radoslav Jakubek, ktorý dopĺňa aj mužskú spevácku zložku súboru. „*Dúfame, že nám neutečie, keďže je mladší ako my*“, smejú sa speváčky.

Všetci sa zhodujú, že spievanie v Melódii dalo ich životom nový zmysel, utorkových nácvikov sa sotva vedia dočkať. Na Vyšehradskú ich ťahá skvelá atmosféra, „kopec srandy“, spoločné spievanie aj spomínanie.

„*Naším krédom je, že spev musí robiť radosť nielen tomu, kto spieva, ale aj tomu, kto počúva*“, hovoria úni-sono členovia Petržalskej Melódie a dodávajú: „*Tým sa riadime, a preto sme tak dlho vydržali*.“

Martina Štefániková

ZMEŇTE NEPOTREBNÉ NA CENNÉ. PRISPEJTE DO „BAZÁRU“ KOLO

V októbri 2022 otvorila spoločnosť Odvoz a likvidácia odpadu, a. s. (OLO) v spolupráci s hlavným mestom Bratislavou **centrum opätovného použitia KOLO**. Na ploche 1 200 m² tam odvtedy dostávajú druhú šancu veci pre niektorých zdanlivo nepotrebné, no pre ďalších stále využiteľné. Doteraz sa v KOLO vyzbieralo takmer 100 ton potenciálneho odpadu a nečakané poklady si odnieslo (alebo prinieslo) 50 000 návštevníkov.

Možno aj preto, že je obdobie jarného upratovania, kedy na takéto veci natrafíme v domácnostiach najčastejšie, sa hlavné mesto a OLO rozhodli urobiť obyvateľom službu a prísť so zbernými miestami KOLO bližšie k nim.

Od 1. do 29. apríla 2023 prebehnú zbery zachovalých a stále funkčných predmetov

priamo v mestských častiach Bratislavy. V Petržalke sú pripravené dva takéto zbery **27. a 28. apríla (štvrtok a piatok) vždy od 12:00 do 18:00 na zbernom dvore Petržalka na Ulici Ondreja Štefanka 4.**

Ak máte aj vy doma predmety, ktoré vám zavadzajú, no môžu ešte poslúžiť iným, priniesť môžete: knihy, časopisy, CD, DVD, platne • spoločenské hry a hračky • detský sortiment • kuchynské potreby • domáce a záhradkárské potreby • dekorácie • kancelárske a školské potreby • chovateľské potreby • športové potreby • bicykle, kolobežky, odrážadlá • hudobné nástroje • tašky, ruksaky, kabelky

Veľké predmety, ako nábytok, treba z kapacitných dôvodov priniesť priamo do **KOLO, Pestovateľská 13, v areáli OC Korzo**. Otvor-

ené je 6 dní v týždni, utorok – piatok od 10:00 do 18:00, cez víkend od 10:00 do 17:00. Viac informácií na stránke OLO.SK/KOLO.

KUCHYNSKÝ BIOODPAD ODVÁŽAJÚ ČASTEJŠIE

S príchodom jari a teplejších dní sa zvyšuje aj frekvencia odvozu kuchynského bioodpadu. Od konca februára pracovníci OLO, a. s. vyprázdňujú hnedé nádoby na bioodpad až dvakrát za týždeň. S cieľom optimalizovať zber kuchynského bioodpadu sa vo vybraných mestských častiach, vrátane Petržalky, menia aj odvozové dni. **Nový harmonogram** nájdete na OLO.SK.

Kompostovateľné vrecká si môžete vyzdvihnúť od 1. marca v centrále OLO na Ivanskej ceste 22.

Martina Štefániková

NIKDY NEHOVORTE DEŤOM: VEĎ V ŠKOLE TI UKÁŽU!

Učiteľkou je štyridsaťšesť rokov a neľutuje jediný deň. V roku 2015 ju vtedajší starosta Petržalky ocenil titulom Učiteľka roka. Po ôsmich rokoch je v hre o ešte prestížnejšie ocenenie – jej meno nájdete v TOP 30 ankety Učiteľ Slovenska. S **Danielou Banášovou**, učiteľkou 1. stupňa na Základnej škole Holíčska 50, sme sa zhovárali v 28. diele podcastu Z petržalskej obývačky o tom, ako sa dostala k svojmu povolaniu, ale aj o netradičných metódach učenia.

MAĽA BYŤ PRÁVNÍČKA

„Je to pre mňa obromná pocta, lebo nemám pocit, že by som si to nejaká špeciálne zaslúžila,“ hovorí o svojej nominácii na slovenského Učiteľa roka Daniela Banášová.

Kto ju na ocenenie navrhol, netuší, ale rada by sa to dozvedela. A možnosť je naozaj veľa, keďže svojmu povolaniu sa venuje takmer polstoročie. Pritom stačilo málo a jej kariéra sa mohla vybrať celkom iným smerom. „Po maturite som si podala prihlášku na právo. Skúšky som urobila, no pre nedostatok miesta ma neprijali,“ spomína rodáčka zo Šurian. Dilemu čo ďalej, rozriešil

inšpektor, ktorý býval neďaleko a – trochu sklamanec – maturantke navrhol, aby išla učiť. „Dva roky som putovala z jednej školy na druhú a zistila som, že učenie ma neskutočne baví. A rozhodla som sa pre štúdium na Pedagogickej fakulte v Nitre.“

Jej prvé zamestnanie nebolo na základnej škole a dôvod, ktorý jej to znemožnil, sa dnes zdá neuveriteľný. „Na základných školách bol nedostatok miest, tak som nastúpila do škôlky, do triedy predškolákov.“

METÓDA SFUMATO

Na petržalskej ZŠ Holíčska 50 „zakotvila“ v roku 1990 a odvtedy jej je verná. Veľký podiel na tom majú aj vynikajúci kolegovia a vedenie školy.

Aký je tím dôležitý, sa ukázalo aj počas pandémie Covid-19, ktorá deti i učiteľov postavila pred nečakané výzvy. „S prechodom do online priestoru sme sa vyrovnávali ťažko, veď spočiatku sme nemali ani poriadnu techniku,“ priznáva. Vyučovala na etapy. Deti rozdelila na päť skupín, aby sa im mohla lepšie venovať. Začínala o pol deviatej, končila večer o šiestej. „Šťastím v nešťastí bolo, že pandémie prepukla až v marci, keď sme už mali prebraté základy písania.“

Nedokážem si predstaviť, ako by som ich učila tie písmenká online!“

Keď už je reč o písmenkách, Daniela Banášová je vášnivou propagátorkou metódy sfumato – splývavého čítania, ktorú v 70. rokoch 20. storočia vyvinula v Čechách bývalá operetná speváčka, neskôr pedagogička Marie Navrátilová. Podstatou je, že „deti sa učia písmenká využívaním hlasového fondu. Veľa čítame nahlas a pri čítaní idú prstíkom od jedného písmena k ďalšiemu, čím sa zabráni, aby nejaké vynechali,“ vysvetľuje a dodáva, že sfumato veľmi pomáha čítať s porozumením.

Metóda sfumato ovplyvňuje nielen čítanie, ale aj písanie. „Abecedu sa neučíme od a – čo je na písanie jedno z najťažších písmeniek. Začíname písať l, e, i, u, s, p, t. Potom im už len hovorím – toto poznáte z tohto písmenka, toto z tohto. Písmenká kreslíme, modelujeme, rozoznamujeme sa s nimi. Deti to bavi a neboja sa. Lebo prváci často pridú do školy so strachom. A občas majú na tom podiel aj rodičia, keď im vravia: No počkaj, veď v škole ti ukážu!“

PO NOCIACH VYRÁBA DIPLOMY

Keďže k metóde sfumato neexistujú knihy ani pracovné listy, Banášová ich deťom vyrába sama. Aby to stihla, začína už v auguste a pracuje aj po nociach. Aspoň tak sa to píše v jednom z mnohých komentárov, ktoré pribudli na facebookovom profile Petržalky pod postom o jej zaradení medzi TOP

Medzi tridsať najlepších učiteľov Slovenska sa dostala aj Daniela Banášová z petržalskej ZŠ Holíčska 50. | Foto: MiÚ Petržalka

30 učiteľov Slovenska. Znel takto: „Top pedagóg, ktorý vie deti motivovať. Do školy chodia s úsmerom a nevedia sa dočkať ďalšieho dňa. Do noci je schopná vytvárať pre deti pomôcky, diplomy, študovať a pripravovať podklady.“

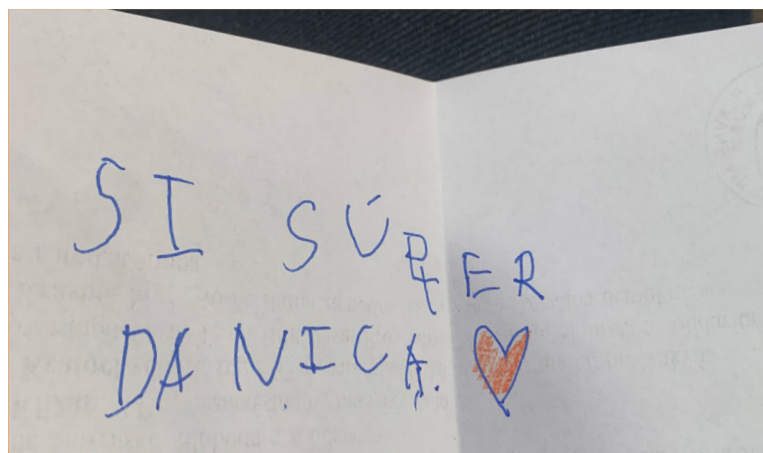
„Diplomy – to je môj koníček,“ smeje sa učiteľka. „Ja im ich narobím! No zaslúžia si ich, lebo nikdy už to nebude pre nich také ťažké, ako v prvej triede.“ Podľa Banášovej učiteľ musí robiť všetko pre to, aby deti mali školu rady, a nemuseli sa báť. „Stále im hovorím: Prváci sa môžu myliť.“

DANICA, SI SUPER!

Povolanie učiteľa je dnes oveľa komplikovanejšie ako kedysi. Jedným z dôvodov je aj nedostatočné finančné ohodnotenie za vyčerpávajúcu prácu, ktorú vykonávajú deň čo deň. Petržalka sa preto snaží „svojich“ učiteľov motivovať rôznymi bonusmi ako sú jazykové kurzy či rôzne programy, kde môžu získať k platu peniaze navyše. Učiteľov však ubúda a potvrdzuje to aj Banášová. „Naozaj, učiť môže len ten, kto nepožerá na peniaze, kto si môže dovoliť žiť aj z mála,“ hovorí.

V každom prípade, ak máte potrebnú vášeň a vytrváte, stojí to podľa nej za to. A nielen pre nomináciu na Učiteľa Slovenska. Najväčšie ocenenie jej totiž každý deň dávajú žiaci – bývalí i súčasní. Trebárs na lístokoch s vyznaním. „Aj dnes som jeden dostala. Bolo na ňom: Danica, si supéééér!“

Dávid Pavlík, Martina Štefániková

Pozdrav pre učiteľku Danielu Banášovú od jej žiačky. | Foto: MiÚ Petržalka

KULTÚRNA JAR PRILÁKA SUSEDOV, HUDOBNÍKOV, DÁMY AJ SENIOROV

Apríl je síce mesiac lesov, no my vás pozývame stráviť aspoň jeden z jeho dní na petržalské Lúky. Konkrétne do DK Lúky a jeho širokého okolia, a to pri príležitosti **Susedského Dňa Zeme**. Komunitné podujatie, ktoré si môžete užžiť v sobotu **22. 4. 2023 od 10:00 do 22:00** pripravili Kultúrne zariadenia Petržalky pri príležitosti Dňa Zeme a Svetového dňa stolného tenisu.

Počas Susedského dňa vás v Dome kultúry Lúky a v jeho širokom okolí rozhybeme i počujeme – o krásach prírody a života, ale aj o negatívnych činnostiach, ktorými devastujeme našu planétu. Čo všetko vás čaká? Susedský deň Zeme otvorí **Kráľičí hop**, vzrušujúce preteky ušatých domácich miláčikov. Mobilné planetárium predstaví príbeh **Život stromov** a dozviete sa, ako to funguje a raší v rastlinnej ríši. **Priaznivci stolného tenisu** sa môžu tešiť na druhé športové priateľské záporenia za zelenými stolmi v rámci Svetového dňa stolného tenisu.

Počas celého dňa budú prebiehať **workshopy pre deti** a **prednášky** organizované občianskym združením Znepokojené matky. Dočkáte sa aj maľovania na veľké plátno a iných aktivít pre malých i veľkých. Chýbať nebude ani **hudba**. Novinky aj osvedčené

hity predstaví projekt **TERRIBLE 2s** – Lucia Piusi (ex-Živé kvety) a česká basgitaristka Eva Turnová (The Plastic People of the Universe, Eternity). Deň Zeme ukončíme slovenskou premiérou **dokumentárneho filmu Svědectví: pravda, která měla zůstat skryta** o veľkochove a malochove zvierat v Českej republike.

Vstup na všetky podujatia v rámci Susedského Dňa Zeme je voľný.

STAŇ SA HVIEZDOU FESTIVALU PET JAZZ 2023. ZN: HĽADÁ SA JAZZ

Už takmer tridsať rokov prezentujú jazzoví hudobníci svoje umenie na jazzovom festivale PET JAZZ. Tento rok sa môžete na pódium postaviť spolu s nimi. Stačí, ak sa zapojíte do **Otvorenej výzvy HĽADÁ SA JAZZ 2023**.

Amatérske jazzové skupiny a projekty, pošlite nám link na vašu tvorbu, úryvok z koncertu alebo krátky záznam zo súťaže do **30. 4. 2023** na adresu: ladislav.janciar@kzp.sk.

Vítaz tejto unikátnej výzvy vystúpi na úvod **29. ročníka najstaršieho jazzového festivalu na Sloven-**

Kultúrne zariadenia Petržalky ponúkajú amatérskym jazzmanom možnosť zahrať si na festivale PET JAZZ 2023. | Grafika: KZP

sku PET JAZZ 2023, ktorý sa bude konať v sobotu **27. 5. 2023** v priestoroch DK Zrkadlový háj.

Predsedom poroty, ktorá určí víťaza Otvorenej výzvy HĽADÁ SA JAZZ 2023, bude špičkový slovenský trombonista Vladimír Vizár.

Viac informácií získate od Ladislava Janciaru, 0911 420 471, ladislav.janciar@kzp.sk

SENIORI, NESEĎTE DOMA, POĎTE TANCOVAŤ!

To, že máte po šesťdesiatke, ešte neznamená, že musíte sedieť doma a pozerat' telenovely. Ak vám chýba

pohyb, ale nesedí vám nordic walking a v posilňovni sa cítite trápne, skúste tanec. Špeciálne pre seniorov sme pripravili workshop spoločenského tanca s názvom **LAHKOSŤ A LADNOSŤ NA TANEČNOM PARKETE**.

Zatancovať si môžete každý **pondelok od 15:00 do 16:30** v CC Centre a každú **stredu** v rovnakom čase v Dome kultúry Zrkadlový háj.

Svoje tanečné schopnosti si môžete otestovať na tanečno-zábavnom popoludní **Nestarnúce melódie** s hudobnou skupinou Fortuna Duo **11. 4. 2023** v DK Zrkadlový háj, alebo na **Čaji o štvrtrej** v DK Lúky so skupinou Memory Duo.

Kultúrne zariadenia Petržalky

Počas podujatia Ladies Night čaká návštevníčky aj profesionálne líčenie. | FOTO: KZP

LADIES NIGHT BUDE ŽENY BAVIŤ AJ HÝČKAŤ

V Petržalke myslíme na ženy po celý rok, nielen ôsmeho marca. Dôkazom sú aj naše špeciálne filmové večery. V utorok **25. 4. 2023 o 18:30** v Artkine za zrkadlom v Dome kultúry Zrkadlový háj sa opäť môžu tešiť nielen na skvelý filmový zážitok, ale aj na welcome drink, profesionálne líčenie a tom-bolu so zaujímavými cenami.

Pokiaľ ide o filmovú časť **LADIES NIGHT**, tá bude tentoraz ladená v komediálnom duchu. Prenesieme sa do slnečného Talianska, kam sa musí presunúť aj americká mama, ktorá zdedila mafiánske impérium svojho starého otca. Ako nová šéfka rodinného podniku veselo vzdoruje všetkým očakávaniam. V kriminálnej komédii **MAFIA MAMMA** excelujú Toni Collette a Monica Bellucci.

Kultúrne zariadenia Petržalky

BOJOVAL AJ O OSCARA. V KNIŽNICI VÁS OČARIA ANIMÁKY GÉZU M. TÓTHA

Záber z filmu „Mi újság, kuffik?“ | FOTO: imdb.com

„Čo je podľa mňa najlepší pocit? Uvedomiť si radosť z kráčania nevyšľapanými cestami,“ zveril sa jeden z najvýraznejších súčasných animátorov, maďarský režisér a scénograf **Géza M. Tóth** v rozhovore pre magazín Hypeandhyper.com.

Obrázky z jeho filmov si môžete aktuálne pozrieť v čase výpožičných hodín v petržalskej knižnici na Turnianskej 10 na výstave **Hra na celý život**. Výstava, ktorá je spoločným projektom Miestnej knižnice Petržalka a Medzinárodného domu umenia pre deti Bibiana, potrvá až do 14. apríla.

Súčasťou výstavy sú aj dva **animačné workshopy** – 30. marca a 5. apríla, vždy od 15:00

–, kde sa spolu s Martinou, Naďou, Alžbetou a Agátou z Oddelenia živej kultúry Bibiany naučíte rozpošybovať vlastnoručne vyrobené postavičky do krátkeho videa.

Viac informácií nájdete na KNIZNICAPETRZALKA.SK.

Miestna knižnica Petržalka

Kto je Géza M. Tóth

Animovanej tvorbe sa venuje od roku 1992. Nakrútil desiatky filmov pre deti, krátky bábkový 3D príbeh Maestro bol v roku 2007 nominovaný na Oscara. Vo svojej tvorbe často využíva netradičné rekvizity, napríklad vo filme Matches si hlavnú úlohu zahrali zápalky.

Je členom Akadémie filmových umení a vied a Medzinárodnej akadémie televíznych umení a vied. Vyučoval na prestížnych umeleckých univerzitách v Európe ako MOME – Moholy-Nagy Univerzita umenia a dizajnu či Kráľovská akadémia umenia v Londýne. Od roku 2002 vedie východoeurópske štúdiá animovaných filmov s názvom KEDD.

DVE ŽENY, DVA SILNÉ PRÍBEHY

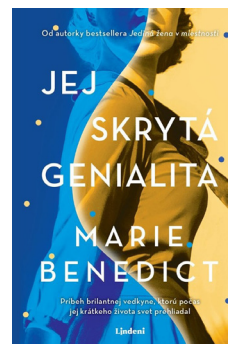
Stacy Willingham:
Záblesk v temnote

Motýľ, 2022

Podtitul knihy sľubuje, že vám nedovolí zhasnúť, kým nedočítate. Môžeme len súhlasiť. Príbeh rozpráva o Chloe, ktorú v detstve pozna-

čila istá situácia súvisiaca so zmiznutím dievčat. Dnes je už dospelá, je psychologičkou a pripravuje sa na svoju svadbu. Škrie ju však pocit, že nemá pod kontrolou vlastný život, podobne ako jej pacienti v dospievajúcom veku. Keď odrazu zmizne jedno miestne dievča a potom ďalšie, spomienky na hrozivé leto z jej detstva sú späť. Je to iba paranoja, že Chloe vidí paralelu s minulosťou, alebo druhý raz v živote odhalí vraha? Začína sa odvíjať spleť pochybností, obáv, záhad a pátrania. Dej psychotrileru je detailne premyslený, dôkladne spracovaný a do posledného riadku vás bude držať v napätí.

KNIŽNÉ TIPY

Marie Benedict:
Jej skrytá genialita

Lindení, 2023

Úžasný príbeh ženy vedkyne, chemičky a biofyzikky, ktorú počas jej krátkeho života prehliadali. Svojím objavom zmenila svet, cenu však získali traja muži. Rosalind Fran-

klinová bola múdra, krásna, ale vždy trochu iná. Či už pracovala v laboratóriu v Paríži, ktoré zbožňovala, alebo na univerzite v Londýne, medzi chladnými mužmi, jej najväčšou láskou bola veda. Nemenné zákony fyziky a chémie, ktorými sa riadili jej experimenty. Keď ju poveria prácou na výskume štruktúry DNA, verí, že dokáže odkryť jej tajomstvá. Ešte pár röntgenových snímok a odhalí stavebné kamene života. Silný román o žene, ktorá obetovala svoj život, aby objavila podstatu našej DNA, a ktorej obrovský prínos muži okolo nej zamlčali.

KNIŽNÉ TIPY

Ďalšie tipy nájdete v katalógu na www.kniznicapetrzalka.sk

Miestna knižnica Petržalka a Mestská časť Bratislava-Petržalka vyhlasuje v rámci 34. ročníka celoslovenskej literárnej súťaže začínajúcich autorov a autoriek **PETRŽALSKÉ SÚZVUKY FERKA URBÁNKA 2023** pri príležitosti 50. výročia začiatku výstavby sídliska Petržalka mimoriadnu súťaž o

CENU STAROSTU MESTSKEJ ČASTI BRATISLAVA-PETRŽALKA

na tému: Petržalka – aká bola, aká je, aká bude v tvojej poviedke, v rozprávke, v komédii či dráme v horore, dystopii, eseji či v úvahe.
PRIHLÁSA DO 30. JÚNA 2023

kniznicapetrzalka.sk

PETRŽALKA
1973 - 2023

KNIŽNICA
PETRŽALKA

Miestna knižnica Petržalka

NOVÝ CENNÍK

platný od 31. 3. 2023

petrzalka.sk/plavaren

■ BALÍK RELAX | 90 minút

Užite si návštevu Petržalskej plavárne v kruhu rodiny. Detský bazén pre vaše ratolesti i relaxačný bazén, masážne trysky a vírivka pre váš oddych. V cene vstupu aj plavecký bazén a obľúbený tobogan.

Petržalčania od 15 rokov	5,50 €
Nepetržalčania od 15 rokov	7 €
Deti od 3 do 14 rokov (vrátane)	4 €
Deti do 3 rokov	zdarma

■ BALÍK PLAVEC | 60 minút

Ideálna voľba pre vášnivých plavcov. Okrem plaveckého a relaxačného bazéna máte k dispozícii aj tobogan.

Petržalčania od 15 rokov	3,50 €
Nepetržalčania od 15 rokov	5 €
Deti od 3 do 14 rokov (vrátane)	3,50 €

■ BALÍK SAUNA | 120 minút

Oddýchnite si v našom saunovom svete s fínskou, parnou a infra saunou. V cene vstupu aj plavecký a relaxačný bazén spoločne s toboganom.

Petržalčania od 15 rokov	12 €
Nepetržalčania od 15 rokov	15 €
Deti od 3 do 14 rokov (vrátane)	12 €

OTVÁRACIE HODINY POČAS

VEĽKEJ NOCI

7. - 10. APRÍL
9:00 - 21:00
+ TOBOGAN POČAS
CELÉHO DŇA

Najkvalitnejšia pizza v meste

2+1 Akcia Pizza za 1€
+ 1,5l Kofola alebo Vinea zdarma

Pri online objednávke nad 17€
90-100g **Milka** zdarma

VOLAJTE ZDARMA

0800 10 20 30

DENNE 10:00 - 22:00

pizzacarla.sk ...viac ako len pizza

Pizza Carla

PETRŽALKA VEĽKÝM ŠPORTOVÝM KLUBOM ROZDÁ TAKMER 200 000 €

Šport v najväčšej mestskej časti má svoje pevné miesto. Fungovanie najväčším športovým oddielom opätovne uľahčí finančná podpora zo strany samosprávy.

Poslanci a poslankyne petržalského zastupiteľstva rozhodli na svojom marcovom zasadnutí aj o pridelení finančných dotácií veľkým športovým klubom. Medzi trinástku klubov bude prerozdelených dovedna **196 782 eur**. Ide o výrazný nárast oproti roku 2022, v ktorom medzi desiatku klubov samospráva rozdelila vyše 185 000 eur.

Na účely dotácií vyčleňuje mestská časť každoročne z rozpočtu jedno percento z podielu na dani z príjmov fyzických osôb za predchádzajúci kalendárny rok.

Najviac financií dá mestská časť aj v tomto roku svojmu najväčšiemu športovému klubu **FC Petržalka**, podporí ho sumou

takmer 34 000 eur. Nasleduje **Klub modernej gymnastiky Danubia** s dotáciou takmer 22 000 eur. Trojica ďalších klubov - **B.S.C. Bratislava** (basketbal), **MŠK Iskra Petržalka** (futbal) a **Slávia Gymnastické centrum** – dostane od mestskej časti vyše 19 500 eur.

Dotácie mestská časť poskytuje predovšetkým na účely podpory účasti talentovaných športovcov na regionálnych, celoslovenských či medzinárodných súťažiach a na pokrytie nákladov na činnosť a prevádzku športovania členov klubu.

„Podpora športu v Petržalke je pre nás jednou z priorit. Teší ma, že medzi kluby tentokrát môžeme prerozdeliť takmer 200 000 eur, rovnako tak mám radosť zo zapojenia nových

DOTÁCIE PRE VEĽKÉ ŠPORTOVÉ KLUBY 2023

FC Petržalka
33 972,33 €

Športová škola Karate BA
15 177,36 €

Slávia gym. centrum
19 772,15 €

B.S.C. Bratislava
19 585,03 €

MŠK Iskra Petržalka
19 612,75 €

HC Petržalka 2010
14 259,09 €

Karate klub Seiken
2 563,80 €

ŠK Run For Fun
16 979,24 €

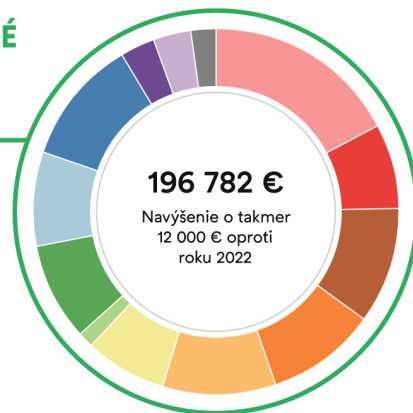
ŠKP Bratislava
16 144,13 €

KMG DANUBIA
21 778,47 €

ŠK JUVENTA Bratislava
6 507,55 €

TK Petržalka
6 330,83 €

TOPTENIS
4 099,27 €

Tento rok Petržalka rozdelí medzi športové kluby o takmer 12-ttisíc eur viac než vlni. Grafika: MÍŮ Petržalka

klubov. Veríme, že prostriedky využijú čo možno najefektívnejšie a aj naďalej nám budú prinášať radosť svojimi skvelými výsledkami. Na oplátku pre nich pripravujeme skvalitnenie siete športovísk, čoho dôkazom je aktuálne

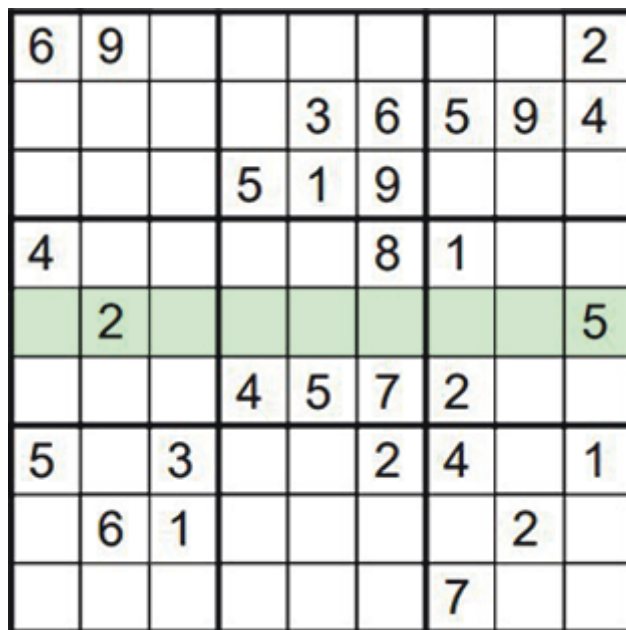
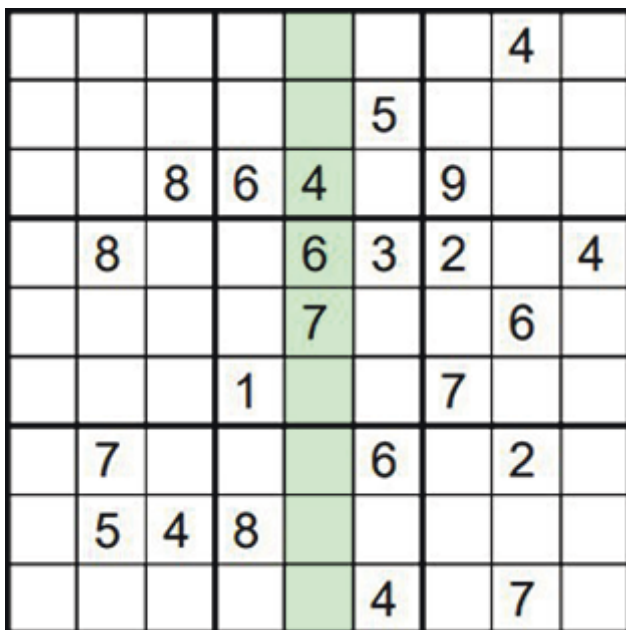
budovanie bežeckého oválu na Gessayovej alebo pripravovaný projekt športovej haly na Pankúchovej,“ povedal starosta Petržalky **Ján Hríčka**.

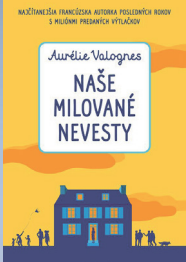
Dávid Pavlík

SUDOKU NA VYPLNENIE PRÍJEMNÝCH JARNÝCH VEČEROV

Čísla v správnom poradí z oboch zelených riadkov či stĺpcov zasielajte na e-mail noviny@petrzalka.sk do **11. apríla**. Do predmetu správy uveďte heslo SUDOKU. Hráte o voucher na kompletne umytie auta aj s tepovaním interiéru a impregnáciou tesnení v hodnote 55 eur od spoločnosti PPF Servis, Kopčianska 20/D.

„S vekom sa čoraz väčšími podobala na americkú herečku Sally Field, ktorá hrala úlohu... (dokončenie je v tajničke)“ Výherkyňou tajničky z čísla 2/2023 sa stáva Lucia Krivdová, výherkyňou sudoku Veronika Košíková. V marcovej tajničke hráte s vydavateľstvom Albatros o vtipný román úspešnej francúzskej autorky Aurélie Valognes – Naše milované nevesty. Držíme palce!						Pomôcky: Oneka, YA, Molde, RNN, KKA, skusy	Odevná tvorba (skr.)	1. časť tajničky	Nariekal (bás.)	Asociácia internet. médií (skr.)	EČV Dunajskej Stredy	Obrát', omotaj	Stávková hra
Stal sa mladším													
Práve tak, rovnako													
							Na to miesto				Odevná tvorba (skr.)		
							Mužské meno (5.12.)				Patriaci Idke		
Kód letiska Oksibil										Meno Igora			
										Bol na stoličke			
Ukazovacie zámeno									Správa dráhy				
Lekárska liga (skr.)									Veľmi zbil			Ruské jazero	Rozrývaj
Autor: Blah.	Klapka (skr.)	Kód rumunčiny	5. časť tajničky	Prúd rieky	Akvárová ryбка			Výzdoba (kníž.)					
					Iridium (zn.)			Delil nožom					
Robil krotkým							2. časť tajničky						
							Šplhajú sa, lezú						
Darebák						Lebky (hovor.)							Počnúc
						Táborový oheň							
	Zmysel, vrozený inštinkt	Emisná kontrola			Prevážal						Boxerská (skr.)		
		Prirad. spojka			Neostro						Nedal do ruky		
Citoslovce pacnutia					Natieral mazivom					Nado			
					Krivo, nabok					Priprav varením			
Ulica (skr.)									Český zápor			L foneticky	Trnava (EČV)
									Tableta (skr.)				
Slov. hokej. reprezentant (Pavol, 1974 - 2011)								Tapeta, po česky					
								Kvalitne					
	Futbalový oddiel (skr.)	Okná, po česky					Jednotka napätia						
		Ženské meno					6. časť tajničky						
4. časť tajničky						Vstupná investícia						Pohyby, po anglicky	Chorobné zúrivosti
						Súzvuk tónov							
Meno Oldricha					And so One (skr.)				Rastlinné maslo				
					Slečna (skr.)				Japonský ostrov				
	Druhá dvojhlaska				Oklúzie (lek.)					Povrchová baňa			
	Jestvujem, existujem				Výrobca šperkov					Lesklý náter			
Zvratné zámeno			Vyplachoval si hrdlo								3. časť tajničky		
			Americký (skr.)								Kód rumunčiny		
Oným spôsobom					Rozhlasová spoločnosť Nikaraguy				Meno psa				
Rodička					Nemecký určitý člen				Nástroje na kosenie				

Odpovede zasielajte na e-mail noviny@petrzalka.sk do **11. apríla 2023** v predmete správy so slovom Tajnička.